

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OPK

JAWNE

Prot. 616/27.09.2000

Matgorzata

Dzieńdzisz

Os -

23.10.2000

Egz. Nr 1

Płk doc. dr hab. Mieczysław CHAMERA

Płk dr Romuald MAŃKOWSKI

STUDIUM OPERACYJNO-TYŁOWE

**Temat: ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE I TYŁOWE
DZIAŁAŃ BOJOWYCH LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH
(Część I – szczebel Dowództwa Wojsk Lotniczych Armii).**

53405

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OPK

~~JAWNE~~

Prot. 616/27.09.2000

Matgonate

Drewnie die

04 -

23.10.2000

Egz. Nr 1

Płk doc. dr hab. Mieczysław CHAMERA
Płk dr Romuald MAŃKOWSKI

STUDIUM OPERACYJNO-TYŁOWE

Temat: ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE I TYŁOWE
DZIAŁAŃ BOJOWYCH LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH
(Część I – szczebel Dowództwa Wojsk Lotniczych Armii).

53405

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OPK

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH
I OBRONY POWIETRNEJ KRAJU
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
Nr. PF 300
Wydane dn. 11. 05 1988 r.
Zad. - Ark. 108

JAWNE

ASG WP wewn.....

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz. U. Nr. 11 poz. 96)
.....
podpis

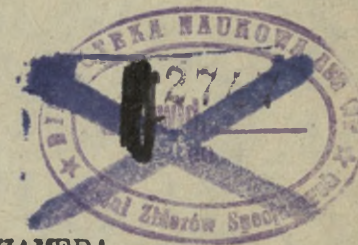
Prot. 616/27.09.2000

Matgonata

Dzieńcia

du -

23.10.2000

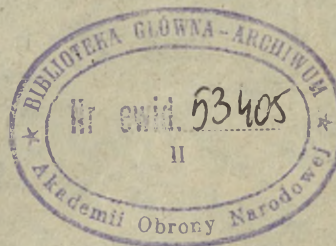

płk doc.dr hab. Mieczysław CHAMERA

płk dr Romuald MAŃKOWSKI

STUDIUM OPERACYJNO-TYŁOWE

Temat: Zabezpieczenie techniczne i tyłowe
działań bojowych lotnictwa wojsk lądowych
/część I - szczebel Dowództwa Wojsk
Lotniczych Armii

S P I S T R E Ś C I
=====

WSTĘP	- 4
1. POJĘCIA I DEFINICJE Z ZAKRESU ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO DZIAŁAŃ BOJOWYCH WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 8
1.1. Zabezpieczenie działań bojowych wojsk lotniczych armii	- 11
1.1.1. Zabezpieczenie bojowe	- 12
1.1.2. Zabezpieczenie techniczno-specjalne	- 16
1.1.3. Zabezpieczenie tyłowe	- 27
2. PRZEZNACZENIE, ZADANIA TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 35
2.1. Przeznaczenie służb technicznych i tyłowych	- 35
2.2. Zasadnicze zadania służb technicznych i tyłowych	- 35
3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I SKŁAD SŁUŻB TECHNICZNYCH I TYŁOWYCH WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 38
4. SYSTEM ZAOPATRYWANIA LOTNICTWA WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 56
4.1. Możliwości zabezpieczenia materiałowego wojsk lotniczych armii	- 58
4.2. Urzutowanie środków materiałowych w ogniach zaopatrzenia systemu zaopatrywania lotnictwa wojsk lotniczych armii.	- 65
4.3. Organizacja dowozu zaopatrzenia do pododdziałów i oddziałów lotnictwa wojsk lotniczych armii	- 67

5. ZABEZPIECZENIE LOTNISKOWE /LĄDOWISKOWE/ LOTNICTWA WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 69
6. KIEROWANIE SYSTEMEM ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO WOJSK LOTNICZYCH ARMII	- 73
6.1. Wymagania kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego	- 73
6.2. Znaczenie, cele i zadania kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego	- 79
6.3. Struktura kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego	- 83
6.4. Obieg informacji w systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym. Zakres kompetencji osób funkcyjnych	- 88
6.5. Metody i treść pracy w procesie kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego	- 102
6.6. Siły i środki wykorzystywane do kierowania procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa wojsk lotniczych armii	- 104
ZAKOŃCZENIE	- 107
LITERATURA	- 108

WSTĘP

Lotnictwo wojsk lądowych jest to "rodzaj lotnictwa przeznaczony do bezpośredniego zabezpieczenia działań związków taktycznych i operacyjnych wojsk lądowych w zakresie wsparcia ogniowego, rozpoznania powietrznego, przerzutu grup specjalnych, rozpoznania artyleryjskiego, rozpoznania skażeń promieniotwórczych i skażeń chemicznych, stawiania zapór minowych i zasłon dymnych, wysadzania ~~małych~~ desantów powietrznych bez ciężkiego sprzętu oraz dowodzenia i łączności. Lotnictwo wojsk lądowych wyposażone jest w śmigłowce i lekkie samoloty"^{1/}.

W ujęciu historycznym ~~pojęcie~~ określenie współcześnie mianem "lotnictwa wojsk lądowych" /LWL/, ulegało ciągłym zmianom. W okresie przed i podczas II wojny światowej pod tym pojęciem rozumiano przede wszystkim lotnictwo ~~wojskowe~~ podporządkowane dowództwom wojsk lądowych. Podporządkowanie było dwojakie, wynikające z zależności organizacyjnej lub operacyjnej. W pierwszym przypadku lotnictwo, zwłaszcza taktyczne, wchodziło organizacyjnie w skład związków wojsk lądowych, w drugim - wydzielone siły i środki lotnictwa były podporządkowane określonemu dowódcy wojsk lądowych na okres realizowanego przez te wojska głównego celu działań /bitwy, operacji/.

I tak np.: ~~Wojskowe~~ lotnictwo radzieckie, będąc samodzielnym rodzajem sił zbrojnych, do 1942 r. było w swojej masie podporządkowane operacyjnie dowódcom armii i frontów. W tym okresie funkcjonuje pojęcie "lotnictwa armijnego" i "lotnictwa frontowego", jako części składowych "lotnictwa wojsk lądowych".

1/ Leksykon Wiedzy Wojskowej. Warszawa 1979r. , str.196

W 1942 r. likwidując nadmierną decentralizację i rozproszenie wysiłku lotnictwa przeznaczonego do wspierania wojsk lądowych, rozwiązano dowództwa lotnictwa armijnego, a siły i środki tego lotnictwa podporządkowano szczeblowi frontowemu, włączając je w skład armii lotniczych. Lotnictwo armijne pojawia się ponownie w okresie powojennym, ale już w innej postaci organizacyjnej, o innym przeznaczeniu, uzbrojeniu i wyposażeniu.

Współcześnie pod pojęciem lotnictwa armijnego rozumie się lotnictwo podlegające dowódcom armii i dywizji, mające w swoim uzbrojeniu głównie śmigłowce i przeznaczone do bezpośredniego wsparcia z powietrza wojsk lądowych /niszczenia opancerzonych środków walki przeciwnika, jego artylerii, środków obrony przeciwlotniczej i desantów powietrznych w czasie przelotu i wysadzenia, obezwładniania punktów oporu i stanowisk dowodzenia, stawiania zapór minowych i zasłon dymnych, prowadzenia rozpoznania, kierowania ogniem artylerii, zapewnienia dowodzenia i łączności, przerzutu taktycznych desantów powietrznych i grup desantowo-szturmowych, dowozu i ewakuacji/.

Wprowadzenie na pole walki śmigłowców bojowych zdecydowanie przybliżyło do wojsk lądowych lotnicze wsparcie ogniowe.^{1/} Uważa się, że śmigłowce są predysponowane do odgrywania znaczącej roli w wsparciu działań wojsk lądowych w każdym przyszłym konflikcie. Zapewnić one mają wojskom lądowym ruchliwość powietrzną i wsparcie ogniowe, zarówno będących w natarciu, jak i obronie.

Trzon lotnictwa wojsk lądowych /armijnego/ tworzą pułki śmigłowców bojowych, mające w swoim uzbrojeniu śmigłowce Mi-24 D i Mi-2.

1/ Machura J., Sojak J. - "Kariera bojowa śmigłowców/",
Warszawa 1980r.

Ponadto w związkach taktycznych wojsk lądowych występują eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. W przyszłości śmigłowce Mi-2 mają być zastąpione śmigłowcami typu - "W".

Wraz z wprowadzeniem do uzbrojenia lotnictwa wojsk lądowych nowego sprzętu bojowego /śmigłowce Mi-24/, zaznaczają się wyraźne tendencje zmierzające zarówno do ulepszenia jego organizacji i koncepcji użycia, jak i w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego, a głównie systemu zaopatrywania LWL w środki materiałowe. Rezultatem daleko idących zmian organizacyjnych jest, między innymi, ściślejsze niż dotychczas połączenie jednostek śmigłowców z wojskami lądowymi.

Wojska lotnicze armii /WLA/ wchodzi w skład armii i podlegają jej dowódcy, są przeznaczone do wspólnego działania z wojskami lądowymi armii. Pomyślnie prowadzenie działań bojowych przez WLA zależy między innymi od systematycznego, pełnego i terminowego zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Zabezpieczenie techniczne i tyłowe WLA jest organizowane przez organa dowodzenia i kierowania poszczególnych szczebli, a realizowane przez pododdziały techniczne i tyłowe.

Służby techniczne i zaopatrzenia WLA przedstawiają sobą ujęte w odpowiedni system organizacyjny organa dowodzenia i kierowania, ^{natomiast} pododdziały techniczne i tyłowe przeznaczone ^{do} do wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych oddziałów i pododdziałów lotnictwa wchodzącego w skład WLA. Dlatego treścią niniejszego opracowania są: struktura organizacyjna, zadania i możliwości służb technicznych i tyłowych szczebla WLA, szczebla pułku i eskadry śmigłowców, zasadnicze pojęcia i zakres zabezpieczenia technicznego i tyłowego i jego zasady, ^{jak również}

Planowanie i organizację zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA oraz dowodzenie tyłami i kierowanie procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Studium opracowano w celu przedstawienia problematyki zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA do szerokiej dyskusji w Sztabie Służb Technicznych i Zaopatrzenia Wojsk Lotniczych i Wydziału Wojsk Lotniczych i OPK. Autorzy liczą, że wnioski z tej dyskusji pozwolą na dokonanie weryfikacji niniejszych materiałów i wydanie w najbliższej przyszłości podręcznika dla Wojsk Lotniczych.

1. POJĘCIA I DEFINICJE Z ZAKRESU ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO DZIAŁAŃ BOJOWYCH WOJSK LOTNICZYCH ARMII.

Definiując pojęcia z zakresu zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA należy ustalić pojęcie tyłów w sensie ogólnym.

Tyły, to ogół sił i środków ujętych w system organizacyjny, przeznaczonych do wszechstronnego zaspokajania potrzeb wojsk walczących. W skład tyłów wchodzi: składy z zapasami środków materiałowych, związki i oddziały transportowe, kolejowe, drogowe, mostowe, techniczne /rakietowe i ewakuacyjno-remontowe/, inżynieryjno-budowlane, jednostki produkcyjno-usługowe /piekarnie, pralnie, laboratoria, szpitale i inne/^{3/}.

W Wojsku Polskim, jednostkami tyłowymi dowodzą odpowiednio do specjalności, szefowie pionów: kwatermistrzowski i technicznego poprzez szefów specjalności danego szczebla. Dotyczy to szczebla Frontu i Armii.

Wojska Lotnicze Armii podlegają dowódcy armii, działają w jej składzie i wchodzi w skład armii. Dlatego tyły WLA wchodzi w skład tyłów armii, stając jednak pewną specyficzną odrębność. Specyfika ta wynika głównie z zasad działania lotnictwa armii, jego rozmieszczenia w pasie armii oraz innych jakościowo i ilościowo potrzeb materiałowych, głównie specjalistycznych środków rażenia.

Tyły WLA realizują zadania zabezpieczenia techniczno-specjalnego, a w nim zabezpieczenia technicznego, na które składa się między innymi zabezpieczenie techniczne, uzbrojenia i elektroniki, techniczno-samochodowe, techniczno-inżynieryjne, techniczno-chemiczne, techniczno-lotnicze, techniczne służb tyłowych oraz zadania zabezpieczenia tyłowego, które tworzą: zabezpieczenie materiałowe, transportowe, techniczno-lotniskowe, medyczne,

-----
3/ Leksykon. Op.cit. str.461.

gospodarczo-bytowe, kwaterunkowe, weterynaryjne i finansowe^{4/}.
W ramach zabezpieczenia bojowego tyły WLA wykonują zadania rozpoznania, maskowania i ubezpieczenia.

Pod pojęciem zabezpieczenie techniczne i tyłowe działań bojowych lotnictwa WLA należy rozumieć całokształt przedsięwzięć wykonywanych w zakresie organizacji tyłów, w ramach poszczególnych, wymienionych wcześniej rodzajach zabezpieczeń.

W tak rozumianej definicji zabezpieczenia tyłowego WLA znajduje się pojęcie organizacja tyłów. Organizacja tyłów, to odpowiednie ugrupowanie /rozmieszczenie/ tyłów, w celu umożliwienia im, jak najlepszej realizacji zadań w danych warunkach /sytuacji bojowej, atmosferycznych, komunikacyjnych, itp./. Ma ona na celu zapewnienie sprawnej i ciągłej działalności tyłów i zachowania ich dużej żywotności. Organizacja tyłów WLA jest częścią składową organizacji tyłów ogólnowojskowych, a szerzej organizacji działań bojowych armii i obejmuje:

- przygotowanie, rozwinięcie i przesunięcie oddziałów i pododdziałów tyłowych oraz ich najdogodniejsze rozmieszczenie w pasie działań bojowych armii;

- przygotowanie i wykorzystanie dróg i urządzeń komunikacyjnych, osiedli, rejonów wydzielonych do przemieszczenia oddziałów i pododdziałów technicznych i tyłowych;

4/ Taką definicję zabezpieczenia technicznego i tyłowego przyjmuje się w Wydziale Wojsk Lotniczych i OPK ASG WP. Definicja ta obejmuje aktualny stan rzeczy w zakresie zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego lotnictwa. W dalszej części opracowania te wszystkie rodzaje zabezpieczeń nazywać się będzie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym.

- przedsięwzięcia z zakresu dowodzenia, ubezpieczenia /obrony i ochrony/ działalności tyłów WLA.

Organizacja tyłów WLA powinna odpowiadać zadaniom stojącym przed wojskami oraz warunkom bazowania lotnictwa, uwzględniać możliwość gwałtownych zmian w sytuacji operacyjnej i tyłowej, częsty manewr i dynamiczny charakter działań bojowych, przepustowość dróg i urządzeń komunikacyjnych oraz maksymalne wykorzystanie wszystkich rodzajów transportu do dowozu środków materiałowych oraz inne czynniki w zależności od miejsca, czasu i sytuacji. Organizacja tyłów powinna ponadto zapewniać jak najlepsze wykorzystanie sił i środków tyłów, ciągłe dowodzenie jednostkami tyłowymi oraz należytą ich obronę i ochronę, a zwłaszcza zabezpieczenie przed bronią masowego rażenia.

Organizacja tyłów WLA nie jest stała i jednakowa w każdym warunkach sytuacji bojowej. Jest ona zależna od wielu czynników, między innymi od:

- decyzji dowódcy armii o zastosowaniu lotnictwa armii w operacji;
- rodzaju operacji;
- stanu i możliwości tyłów WLA;
- organizacji tyłów ogólnowojskowych armii;
- działalności nieprzyjaciela, jego aktywności i stosowanych środków rażenia;
- warunków geofizycznych pasa działania armii.

Uwzględnianie tych czynników podczas organizacji tyłów WLA do działań bojowych lotnictwa armii, zapewni mu właściwe wykonanie zadań.

1.1. Zabezpieczenie działań bojowych wojsk lotniczych armii^{5/}

Zabezpieczenie działań bojowych WLA polega na zorganizowanej realizacji określonych przedsięwzięć w celu uzyskania dogodnych warunków do wykonania zadań bojowych przez pododdziały i oddziały lotnictwa WLA.

Zabezpieczenie działań bojowych WLA organizowane i realizowane jest zgodnie z decyzją /zamiarem, wytycznym/ dowódcy armii, dowódcy WLA, dowódcy związku taktycznego wojsk lądowych, dowódcy oddziału i pododdziału lotnictwa WLA.

Organizatorami poszczególnych przedsięwzięć zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa są zastępcy dowódców, szefowie służb, dowódcy oddziałów i pododdziałów zaopatrzenia lotnictwa.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia działań bojowych WLA realizują oddziały i pododdziały bojowe lotnictwa oraz oddziały i pododdziały zabezpieczenia /tyłowego, technicznego, specjalnego i inne/.

Zabezpieczenie działań bojowych WLA podzielone zostało na trzy grupy:

- grupa pierwsza obejmuje przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego lotnictwa WLA;
- grupa druga obejmuje przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-specjalnego lotnictwa WLA;
- grupa trzecia obejmuje przedsięwzięcia zabezpieczenia tyłowego lotnictwa WLA.

5/ Opracowano na podstawie rozdziałów 11, 12, 13 Regulaminu Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL. cz.I. 1985r.

Z zabezpieczenia bojowego i techniczno-specjalnego lotnictwa WLA zostaną omówione tylko te rodzaje zabezpieczenia, których głównym realizatorem są służby techniczne i zaopatrzenia lub też one posiadają główne siły i środki do realizacji ich zadań.

1.1.1. Zabezpieczenie bojowe.

Z zabezpieczenia bojowego lotnictwa WLA są to następujące rodzaje zabezpieczeń:

- maskowanie;
- ubezpieczenie;
- częściowo rozpoznanie ^{6/}.

Maskowanie - to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu ukrycia przed nieprzyjacielem i wprowadzeniem go w błąd co do zamiaru przygotowywanych i następnie prowadzonych działań bojowych przez lotnictwo WLA oraz jego bazowania, dowodzenia nim i jego zabezpieczenia.

Maskowanie dzieli się na taktyczne /bezpośrednie/ i operacyjne.

Maskowanie prowadzi się ciągle, umiejętnie łącząc pasywne i aktywne sposoby oddziaływania na siły, środki i system rozpoznania nieprzyjaciela. Powinno ono być aktywne, wiarygodne, ciągłe i niepowtarzalne.

Maskowanie taktyczne /bezpośrednie/ obejmuje:

- rozśrodkowanie sprzętu technicznego i bojowego;

6/ Np.: rozpoznanie lądowisk /lotnisk/, dróg marszu oraz rejonów rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych i technicznych w trakcie realizacji zadań bojowych przez lotnictwo WLA.

- malowanie maskujące samolotów i śmigłowców, obiektów lądowiskowych /lotniskowych/ i urządzeń zabezpieczających;
- deformację pojedynczych i grupowych obiektów w celu upodobnienia ich do otoczenia;
- stosowanie dymów maskujących;
- ograniczenie ruchu wojsk i pracy sprzętu w okresie nasilenia rozpoznania przez nieprzyjaciela;
- stosowanie środków maskowania świetlnego;
- inne przedsięwzięcia realizowane najczęściej z wykorzystaniem etatowych zestawów maskujących oraz różnych środków podręcznych.

Maskowanie operacyjne z kolei obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- budowę lądowisk /lotnisk/, stanowisk dowodzenia, węzłów łączności pozornych;
- pozorowanie radioelektroniczne;
- maskowanie przeciwradiolokacyjne;
- dezinformację nieprzyjaciela;
- maskowanie manewru siłami i środkami;
- inne wprowadzające w błąd nieprzyjaciela.

Pododdziały i oddziały WLA z reguły własnymi siłami i środkami organizują i realizują maskowanie bezpośrednie /taktyczne/. Mogą one również uczestniczyć w realizacji maskowania operacyjnego organizowanego specjalnie wyznaczonymi wojskami przez związki operacyjne ogólnowojskowe, wojska lotnicze frontu /WLF/, czy WLA.

Maskowanie w pododdziałach i oddziałach WLA organizują ich dowódcy, którzy określają: cel maskowania, zadania, zakres, terminy

i sposób wykonania, siły i środki wydzielone do realizacji oraz zasady dyscypliny maskowania.

Przedsięwzięcia maskowania realizują wszystkie pododdziały i oddziały WLA z zasady własnymi siłami. Do realizacji zadań maskowania operacyjnego mogą być użyte pododdziały lotnictwa, łączności, inżynieryjne, radiotechniczne i inne.

Kontrolę realizacji i jakości wykonanych przedsięwzięć maskowania organizują sztaby z udziałem oficerów /szefów/ służb.

Ubezpieczenie jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia ochrony i obrony lądowisk /lotnisk/ bazowania pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA, kolumn sił i środków zabezpieczenia naziemnego w marszu i na postoju, a także zapewnienia bezpieczeństwa w powietrzu załogom samolotów i śmigłowców przed niespodziewanym atakiem lotnictwa nieprzyjaciela.

Ubezpieczenie dzieli się na : ubezpieczenie bojowej, marszowe i postoju. Może być bezpośrednie, organizowane przez dowódców pododdziałów oraz organizowane przez przełożonego.

Ubezpieczenie obejmuje:

- obronę i ochronę oraz osłonę lądowisk /lotnisk/ bazowania i zapasowych;
- bezpośrednią obronę /ochronę/ sprzętu i stanu osobowego w rejonach rozmieszczenia;
- bezpośrednią ochronę /obronę/ urządzeń lądowiskowych /lotniskowych/ i środków materiałowych;
- osłonę samolotów i śmigłowców w powietrzu;
- ochronę /obronę/ sił i środków zabezpieczenia naziemnego lotnictwa w marszu i w rejonach ześrodkowania.

Ubezpieczenie organizowane jest zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódców pododdziałów i oddziałów WLA oraz dowódcy WLA.

Za bezpośrednią organizację ubezpieczenia na ziemi odpowiadają szefowie sztabów. Za ubezpieczenie w powietrzu odpowiada dowódca.

Ubezpieczenie na ziemi realizowane jest przez pododdziały bojowe, techniczne i zaopatrzenia, a w powietrzu przez wyznaczone grupy samolotów i śmigłowców.

Rozpoznanie jest zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu, jego zamiaru walki, terenie, pogodzie w rejonie działań bojowych, zasobów miejscowych, itp.

Rozpoznanie powinno być: celowe, ciągłe, aktywne, terminowe, operatywne, wiarygodne, skryte i dokładne.

Lotnictwo WLA korzysta z rezultatów rozpoznania prowadzonego przez wojska lądowe. Samo prowadzi rozpoznanie na korzyść wojsk lądowych i w celu zabezpieczenia wykonania zadań własnych. Ponadto pododdziały i oddziały WLA mogą prowadzić rozpoznanie wojskowe własnymi siłami w rejonach lądowisk bazowania, w trakcie przemieszczania rzutów naziemnych i innych sytuacjach.

Rozpoznanie wojskowe w oddziałach i pododdziałach WLA realizują: patrole rozpoznawcze, posterunki /punkty/ obserwacyjne, posterunki radiolokacyjne, pododdziały chemiczne, grupy rekonesansowe i inne.

Rozpoznanie wojskowe organizuje się odpowiednio do otrzymanego zadania bojowego, na podstawie decyzji dowódcy, jego wytycznych i zarządzenia sztabu nadrzędnego.

Dowódcy armii WLA, dywizji, oddziałów i pododdziałów WLA określają jego cele, potrzebne wiadomości, które należy zdobyć i w jakim okresie czasu, na jakich obiektach /rejonach/ należy skupić główny wysiłek rozpoznania oraz jakie siły i środki - oprócz etatowych - wyznaczyć dodatkowo do prowadzenia rozpoznania.

Odpowiedzialność za organizację rozpoznania i kierowanie nim ponoszą szefowie sztabu odpowiednich szczebli organizacyjnych. Precyzują oni zadania rozpoznania oraz określają sposób ich wykonania, siły i środki, które powinny to rozpoznanie prowadzić, przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem dowodzenia siłami prowadzącymi rozpoznanie oraz skład odwodu rozpoznania.

1.1.2. Zabezpieczenie techniczno-specjalne.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne WLA polega na zorganizowanej realizacji określonych przedsięwzięć w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia bojowych i technicznych środków materiałowych /środków rażenia, wszelkiego rodzaju sprzętu technicznego i uzbrojenia, a także części zamiennych oraz zestawów remontowych/ oddziałów i pododdziałów lotnictwa WLA, odtwarzania ich sprawności technicznej w razie uszkodzenia i zapewnienie możliwości ponownego ich wykorzystania.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /rodzaje zabezpieczeń/:

- techniczno-jądrowe^{7/};
- techniczno-rakietowe;
- techniczne;
- metrologiczne.

Głównymi organizatorami zabezpieczenia techniczno-specjalnego pododdziałów i oddziałów WLA są oficerowie służby inżynieryjno-lotniczej - w oddziałach - starsi inżynierowie, a w pododdziałach lotnictwa WLA, zastępcy dowódców ds inżynie-

---

7/ Ponieważ w WLA zabezpieczenie techniczno-jądrowe nie jest realizowane - w dalszej części opracowania nie będzie omawiane.

ryjno-lotniczych na szczeblu WLA - szef Wydziału Zabezpieczenia WLA .

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-specjalnego w WLA wykonują pododdziały i oddziały oraz służby techniczne, a także tyłowe i bojowe w ustalonych zakresach.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne lotnictwa WLA realizowane jest zgodnie z decyzją /zamiarem/ i wytycznymi dowódców oraz oddziałów i pododdziałów WLA oraz rozkazami, zarządzeniami i wytycznymi dowódcy WLA oraz specjalistycznymi zarządzeniami Szefa Wydziału Zabezpieczenia WLA.

Zabezpieczenie techniczno-rakietowe

Zabezpieczenie techniczno-rakietowe WLA jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia kierowanych i niekierowanych pocisków rakietowych, stanowiących uzbrojenie śmigłowców WLA.

Zabezpieczenie techniczno-rakietowe WLA obejmuje:

- dokonywanie przeglądów technicznych i sprawdzeń okresowych;
- doprowadzanie pocisków rakietowych do wyższych stopni gotowości;
- przygotowanie pocisków rakietowych do użycia bojowego;
- zapewnienie bezpieczeństwa pracy przy pociskach rakietowych w czasie ich przechowywania, przewożenia i przygotowania do użycia bojowego;
- ewakuacja, bądź niszczenia rakiet w razie bezpośredniego zagrożenia zdobyciem ich przez nieprzyjaciela;
- likwidacja skutków awarii pocisków.

Organizatorami zabezpieczenia techniczno-rakietowego WLA są starsi inżynierowie - zastępcy dowódców oddziałów i pododdziałów WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-rakietowego WLA wykonują organa służby inżynieryjno-lotniczej WLA, występujące na poszczególnych szczeblach hierarchii organizacyjnej.

Zabezpieczenie techniczne

Zabezpieczenie techniczne WLA jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz ich części zamiennych/zestawów remontowych/, a także amunicji konwencjonalnej, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego uzbrojenia i sprzętu do użytkowników w pododdziałach i oddziałach WLA.

Zabezpieczenie techniczne WLA obejmuje następujące przedsięwzięcia /rodzaje zabezpieczeń/:

- uzbrojenia i elektroniki;
- techniczno-samochodowe;
- techniczno-inżynieryjne;
- techniczno-chemiczne;
- sprzętu łączności, informatycznego i zautomatyzowanych systemów dowodzenia;
- techniczno-lotnicze;
- służb tyłowych.

Organizatorami zabezpieczenia technicznego pododdziałów lotnictwa są zcy dowódców pododdziałów, oddziałów lotnictwa -starsi inżynierowie - zastępcy dowódców oraz dowódcy batalionów zaopatrzenia - zastępcy dowódców, a na szczeblu WLA - szefowie Wydzia-

Łów Zabezpieczenia DWLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy /załogi, obsługi, kierowcy, mechanicy, technicy, inżynierowie specjalności lotniczych/;
- specjalistyczne służby, pododdziały zabezpieczenia technicznego oddziałów WLA, w tym patrole rozpoznania i pomocy technicznej, punkty zbiórki uszkodzonego sprzętu /PZUS/ WLA;
- pododdział zabezpieczenia WLA;
- wyznaczone punkty pomocy technicznej oraz PZUS dywizji i armii wojsk lądowych;
- miejscowa baza /remontowo-obsługowa/.

Zabezpieczenie techniczne sprzętu uzbrojenia i elektroniki /SUiE/, jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia uzbrojenia ogólnowojskowego, lotniczego, sprzętu radiotechnicznego i elektronicznego, a także części zamiennych /zestawów remontowych/ oraz amunicji lotniczej, konwencjonalnej pododdziałów i oddziałów WLA, zapewnienia wysokiej niezawodności i skuteczności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej oraz powrotu wyremontowanego uzbrojenia i sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne SUiE WLA obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- obsługiwane techniczne;
- bezpośrednio przygotowanie sprzętu do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwanego/ oraz stanu technicznego;

- weryfikację uszkodzeń /rodzaj, zakres/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu sprzętu do użytkownika.

Organizatorami zabezpieczenia technicznego SUiE pododdziałów i oddziałów WLA są ich szefowie służby uzbrojenia i elektrotechniki oraz szef Wydziału Zabezpieczenia DWLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego SUiE WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa SUiE oddziałów i pododdziałów WLA;
- organa zabezpieczenia technicznego dywizji i armii wojsk lądowych;
- samochodowe pododdziały transportowe szczebla WLA / w zakresie ewakuacji technicznej/;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obsługowa/.

Zabezpieczenie techniczno-samochodowe jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu samochodowego oraz części zamiennych /zestawów remontowych/ pododdziałów i oddziałów WLA, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-samochodowe WLA obejmuje w zakresie przedmiotowym:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednio przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /obsługiwania i użytkowania/ oraz stanu technicznego;

- weryfikację uszkodzeń /rodzaj, zakres/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-samochodowego pododdziałów i oddziałów WLA są szefowie służby samochodowej.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-samochodowego lotnictwa wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa służby samochodowej oddziałów oraz ogólnego zabezpieczenia technicznego WLA ;
- organa zabezpieczenia technicznego dywizji i armii wojsk lądowych;
- miejscowa baza techniczna /obsługowo-remontowa/;
- samochodowe pododdziały transportowe WLA /w zakresie ewakuacji technicznej/.

Zabezpieczenie techniczno-inżynieryjne jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia uzbrojenia i sprzętu saperskiego oraz inżynieryjnego, a także części zamiennych /zestawów remontowych/ oddziałów WLA, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-inżynieryjne WLA obejmuje przedsięwzięcia:

- obsługiwanie technicznego;
- bezpośredniego przygotowania do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwanie/ oraz

stanu technicznego;

- weryfikację uszkodzeń /rodzaj, zakres/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkowników.

Organizatorami zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego oddziałów WLA są dowódcy pododdziałów obsługi lotnisk, a w DWLA - Szef Wydziału Zabezpieczenia DWLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa służby lotniskowej oddziałów WLA;
- organa zabezpieczenia techniczno-samochodowego oddziałów WLA;
- organa zabezpieczenia technicznego dywizji i armii wojsk lądowych;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obsługowa/.

Zabezpieczenie techniczno-chemiczne jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu chemicznego oraz części zamiennych /zestawów remontowych/ i innych chemicznych środków ochrony wojsk przed skażeniami zapewnienie wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego sprzętu do użytkowników. Zabezpieczenie techniczno-chemiczne WLA obejmuje:

- obsługiwane techniczne;
- bezpośrednio przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania/ i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- weryfikację uszkodzeń;

- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu sprzętu do użytkownika.

Organizatorami zabezpieczenia techniczno-chemicznego oddziałów i pododdziałów WLA są szefowie służby chemicznej.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-chemicznego WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa służby chemicznej oddziałów i pododdziałów WLA;
- organa zabezpieczenia techniczno-samochodowego oddziałów WLA;
- organa zabezpieczenia techniczno-chemicznego i zabezpieczenia technicznego dywizji i armii wojsk lądowych;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obsługowa/;
- samochodowe pododdziały transportowe WLA /w zakresie ewakuacji technicznej/.

Zabezpieczenie techniczne sprzętu łączności, informatycznego oraz zautomatyzowanych systemów dowodzenia, jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu łączności i zautomatyzowanych systemów dowodzenia /ZSD/ oraz części zamiennych /zestawów remontowych/ i innych materiałów łączności, zapewnienie wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne sprzętu łączności, informatycznego i zsd WLA obejmuje:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednio przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwanian/oraz

- stanu technicznego;
- weryfikację uszkodzeń;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkowników.

Organizatorem zabezpieczenia technicznego sprzętu łączności, informatycznego i zsd WLA są szefowie łączności WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego sprzętu łączności, informatycznego i zsd WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa łączności oddziałów i pododdziałów WLA;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obsługowa/;
- samochodowe pododdziały transportowe WLA /w zakresie ewakuacji technicznej/.

Zabezpieczenie techniczno-lotnicze jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia uzbrojenia i sprzętu lotniczego oraz lotniczo-technicznego, a także części zamiennych /zestawów remontowych/ i innych lotniczo-technicznych środków materiałowych /w tym sprzętu spadochronowo-rakietowego/, zapewnienie wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-lotnicze WLA obejmuje:

- obsługiwane techniczne;
- bezpośrednio przygotowanie do użycia, w tym do lotów statków powietrznych;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwanego/ oraz stanu technicznego;
- weryfikację uszkodzeń /rodzaj i zakres/;

- ewakuację techniczną;
- remont /rodzaj i zakres/;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkowników.

Organizatorami zabezpieczenia techniczno-lotniczego pododdziałów i oddziałów WLA są szefowie służb: inżynieryjno-lotniczej, elektrycznej i gazów sprężonych i wysokościowo-ratunkowej na odpowiednich szczeblach hierarchii organizacyjnej WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-lotniczego WLA wykonują:

- bezpośredni użytkownicy / prócz użytkowników bezpośrednich statków powietrznych - pilotów/;
- organa remontowe i obsługowe służby inżynieryjno-lotniczej pododdziałów i oddziałów WLA;
- organa zabezpieczenia lotniczo-technicznego /remontowe/ wojsk lotniczych frontu /WLF/;
- samochodowe i lotnicze oddziały i pododdziały WLA oraz pododdziały i oddziały związków taktycznych i operacyjnych WLF;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obserwacyjna/.

Zabezpieczenie techniczne służb tyłowych jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia środków przechowywania i dystrybucji paliw lotniczych i samochodowo-traktorowych, specjalistycznego sprzętu służb: żywnościowej, zdrowia, weterynaryjnej, kwaterunkowej, przeciwpożarowej i technicznego sprzętu do prac przeładunkowo-magazynowych, a także części zamiennych /zestawów remontowych/ pododdziałów i oddziałów WLA, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzanie sprawności technicznej i powrotu wyremontowanego sprzętu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne służb tyłowych obejmuje:

- obsługiwanie techniczne;

- bezpośrednio przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwanian/ oraz stanu technicznego;
- weryfikację uszkodzeń /rodzaj i zakres/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkowników.

Organizatorami zabezpieczenia technicznego służb tyłowych pododdziałów i oddziałów WLA są szefowie służb tyłowych na odpowiednich szczeblach hierarchii organizacyjnej WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego służb tyłowych wykonują:

- bezpośredni użytkownicy;
- organa służb tyłowych pododdziałów i oddziałów WLA;
- organa zabezpieczenia technicznego dywizji i armii wojsk lądowych oraz ogólnego zabezpieczenia technicznego WLF;
- samochodowe pododdziały i oddziały transportowe WLA /w zakresie ewakuacji technicznej/;
- miejscowa baza techniczna /remontowo-obsługowa/.

Zabezpieczenie metrologiczne

Zabezpieczenie metrologiczne WLA jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia jednolitości i wymaganej dokładności pomiarów oraz wiarygodności kontroli charakterystyk technicznych umożliwiającą utrzymywanie rakiet, uzbrojenia i sprzętu technicznego pododdziałów i oddziałów WLA w stanie zapewniającym ich niezawodność i ciągłą gotowość bojową.

Zabezpieczenie metrologiczne WLA obejmuje:

- dokonywanie sprawdzeń, regulacji i remontów urządzeń pomiarowych;
- eksploatację urządzeń pomiarowych.

Organizatorem zabezpieczenia metrologicznego są szefowie służby metrologicznej WLA i WLF.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia metrologicznego WLA wykonują etatowe i nieetatowe specjalistyczne organa służby metrologicznej.

1.1.3. Zabezpieczenie tyłowe

Zabezpieczenie tyłowe WLA polega na zorganizowanej realizacji określonych przedsięwzięć w celu zaspokojenia potrzeb materiałowych, transportowych, lotniskowych, medycznych, bytowych i innych, pododdziałów i oddziałów WLA podczas przygotowania do prowadzenia i prowadzenia działań bojowych.

Zabezpieczenie tyłowe WLA obejmuje następujące przedsięwzięcia /rodzaje zabezpieczeń/:

- materiałowe;
- transportowe;
- inżynieryjno-lotniskowe;
- lotniskowo-techniczne;
- medyczne;
- weterynaryjne;
- gospodarczo-bytowe;
- kwaterunkowo-budowlane;
- finansowe.

Głównymi organizatorami zabezpieczenia tyłowego pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA są dowódcy pododdziałów zabezpieczenia, a na szczeblu WLA - Szef Wydziału Zabezpieczenia.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia tyłowego wykonują pododdziały oraz służby tyłowe, a także inne pododdziały i służby, w ustalonych zakresach.

Zabezpieczenie tyłowe WLA realizowane jest zgodnie z decyzją /zamiarem/, wytycznymi dowódców oraz specjalistycznymi zarzą-

dżeniami /wytycznymi/ szczebla nadrzędnego w ścisłej korelacji z zabezpieczeniem techniczno-specjalnym i bojowym.

Zabezpieczenie materiałowe

Zabezpieczenie materiałowe jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu pełnego i terminowego zaspokojenia potrzeb lotnictwa WLA we wszystkie środki materiałowe: uzbrojenie, środki rażenia, sprzęt techniczny, materiały pędne i smary /mps/, żywność, umundurowanie, sprzęt medyczny, inżynieryjny, chemiczny, kwaterekowy i inne różnego przeznaczenia oraz wodę, niezbędne do życia i prowadzenia działań bojowych.

Zabezpieczenie materiałowe WLA obejmuje:

- planowanie potrzeb materiałowych;
- załadowanie, przewóz /dowóz, manewr, ewakuację/ oraz wyładowanie środków materiałowych;
- gromadzenie i utrzymywanie odpowiednio urzutowanych zapasów środków materiałowych;
- konserwację środków materiałowych;
- ewidencję przychodu i rozchodu /zużycia i strat/ środków materiałowych.

Organizatorami zabezpieczenia materiałowego pododdziałów i oddziałów WLA są dowódcy pododdziałów i oddziałów zaopatrzenia oraz szef Wydziału Zabezpieczenia WLA, jak również kwatermistrz i zca ds technicznych dywizji i armii wojsk lądowych. Współorganizatorami zabezpieczenia materiałowego WLA są szefowie zaopatrywanych służb pododdziałów zabezpieczenia WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia materiałowego WLA wykonują:

- nieetatowe grupy załadowczo-wyładowcze;
- pododdziały transportowe WLA;
- służby i pododdziały zaopatrzenia pododdziałów i oddzia-

łów WLA;

- służby i pododdziały zaopatrzenia dywizji i armii wojsk lądowych /w tym brygada zabezpieczenia materiałowego armii/;
- służby i pododdziały zaopatrzenia WLF /brygada zabezpieczenia materiałowego WLF oraz służby techniczne i zaopatrzenia WLF/;
- zaopatrywane służby i pododdziały pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Zabezpieczenie transportowe

Zabezpieczenie transportowe to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu dokonania sprawnego manewru siłami i środkami zabezpieczenia naziemnego WLA.

Zabezpieczenie transportowe obejmuje:

- planowe wykorzystanie przydzielonych szlaków komunikacyjnych /dróg kołowych, żelaznych i szlaków wodnych oraz stacjonarnych rurociągów/;
- rozdział własnych i przydzielanych środków transportowych.

Organizatorami zabezpieczenia transportowego oddziałów i pododdziałów lotnictwa WLA są dowódcy pododdziałów i oddziałów zaopatrzenia, a na szczeblu WLA - Szef Wydziału Zabezpieczenia WLA.

Współorganizatorami zabezpieczenia transportowego lotnictwa WLA są szefowie sztabów pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia transportowego WLA wykonują:

- organa służby komunikacji wojskowej;
- szefowie służb samochodowej i mps pododdziałów i oddziałów WLA.

Zabezpieczenie inżynieryjno-lotniskowe.

Zabezpieczenie inżynieryjno-lotniskowe jest to zespół przedsięwzięć inżynieryjnych realizowanych w celu stworzenia warunków umożliwiających starty i lądowania statków powietrznych, wyko-

nanie manewru /przegrupowania/ oddziałów i związków lotnictwa oraz zwiększenie skuteczności ochrony i obrony lotnictwa przed wszystkimi środkami rażenia przeciwnika, w tym rozśrodkowane bazowanie oddziałów lotnictwa.

Zabezpieczenie inżynieryjno-lotniskowe WLA obejmuje:

- rozpoznanie inżynieryjno-ładowiskowe /lotniskowe/;
- ustawianie zapór inżynieryjnych;
- budowę, odbudowę i rozbudowę oraz adaptację ładowisk/lotnisk/, dróg kołowych, obiektów fortyfikacyjnych i zapór inżynieryjnych;
- utrzymywanie ładowisk /lotnisk/ i dróg w gotowości eksploatacyjnej;
- wykonywanie niszczeń na ładowiskach /lotniskach/;
- wydobywanie i oczyszczanie wody.

Organizatorami zabezpieczenia inżynieryjno-ładowiskowego /lotniskowego/ są dowódcy pododdziałów zaopatrzenia pododdziałów i oddziałów WLF oraz Szef Wydziału Zaopatrzenia DWLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynieryjno-ładowiskowego /lotniskowego/ wykonują:

- wszystkie pododdziały i służby lotnictwa w zakresie ogólnowojskowych przedsięwzięć inżynieryjnych;
- organa służby lotniskowej pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLF, przede wszystkim w zakresie specjalistycznych prac ładowiskowych /lotniskowych/;
- przydzielone pododdziały i oddziały inżynieryjne wojsk lądowych.

Zabezpieczenie lotniskowo-techniczne.

Zabezpieczenie lotniskowo /ładowiskowo/-techniczne jest to zespół ściśle skoordynowanych przedsięwzięć realizowanych w celu

bezpośredniego zabezpieczenia lotów śmigłowców i samolotów pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Zabezpieczenie lotniskowo/lądowiskowo/-techniczne obejmuje:

- bezpośrednio przygotowanie nawierzchni i urządzeń lotniskowych /lądowiskowych/ oraz utrzymania ich w gotowości eksploatacyjnej podczas lotów;
- wydzielenie niezbędnych sił, sprzętu technicznego i innych środków materiałowych do obsługi lotów oraz odtwarzania gotowości bojowej śmigłowców i samolotów;
- ewakuację statków powietrznych, które uległy awarii na lotnisku /lądowisku/;
- przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa lotów.

Głównymi organizatorami zabezpieczenia lotniskowo/lądowiskowo/-technicznego są dowódcy pododdziałów zaopatrzenia oraz starsi inżynierowie pododdziałów i oddziałów lotnictwa.

Współorganizatorami zabezpieczenia lotniskowego /lądowiskowego/-technicznego są szefowie sztabów pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia lotniskowo/lądowiskowo/-technicznego wykonują wszystkie pododdziały i służby pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Zabezpieczenie medyczne

Zabezpieczenie medyczne jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania odpowiedniego stanu zdrowotnego żołnierzy pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA. i udzielenie we właściwym czasie pomocy medycznej rannym i chorym oraz szybkiego ich wyleczenia.

Zabezpieczenie medyczne lotnictwa WLA obejmuje przedsięwzięcia:

- leczniczo-ewakuacyjne;
- sanitarno-higieniczne i przeciwepidemiczne;

-^z zakresu obrony przed skutkami uderzeń bronią masowego rażenia /zabiegi sanitarne/.

Organizatorami zabezpieczenia medycznego oddziałów lotnictwa WLA są szefowie służby zdrowia.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia medycznego WLA wykonują:

- organa służby zdrowia oddziałów WLA;
- nieetatowi sanitariusze wszystkich pododdziałów lotnictwa WLA;
- służba samochodowa pododdziałów i oddziałów WLA w zakresie ewakuacji medycznej /przystosowanie środków transportowych ogólnego przeznaczenia do przewozu porażonych/.

Zabezpieczenie weterynaryjne

Zabezpieczenie weterynaryjne działań bojowych lotnictwa jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu ochrony stanów osobowych i zwierząt oddziałów i pododdziałów WLA przed niebezpiecznymi chorobami zakaźnymi zwierząt.

Zabezpieczenie weterynaryjne obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- weterynaryjno-profilaktyczne;
- przeciwepidemiczne i lecznicze;
- nadzór weterynaryjno-sanitarny zaopatrywania stanów osobowych w mięso i jego przetwory;
- zakresu obrony przed skutkami uderzeń bronią masowego rażenia /zabiegi weterynaryjne/.

Organizatorami zabezpieczenia weterynaryjnego są szefowie służby zdrowia WLF.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia weterynaryjnego lotnictwa wykonują lekarze weterynarii służby zdrowia związków operacyjnych lotnictwa, wojsk lądowych i społecznej służby zdrowia.

Zabezpieczenie gospodarczo-bytowe

Zabezpieczenie gospodarczo-bytowe jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia stanom osobowym pododdziałów i oddziałów WLA odpowiednich warunków socjalno-bytowych oraz umożliwienia prowadzenia racjonalnej gospodarki posiadaniem mieniem wojskowym.

Zabezpieczenie działań WLA pod względem gospodarczo-bytowym obejmuje:

- rozmieszczenie stanów osobowych oraz sprzętu technicznego i innych środków materiałowych w warunkach stacjonarnych i polowych;

- żywienie stanów osobowych;

- świadczenie stanom osobowym usług /handlowych, transportowych, wczasowo-turystycznych, naprawczych /obuwia, umundurowania oraz bielizny osobistej/; higienicznych, pogrzebowych i innych.

Organizatorami zabezpieczenia gospodarczo-bytowego oddziałów lotnictwa WLA są dowódcy pododdziałów i oddziałów zabezpieczenia lotnictwa WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia gospodarczo-bytowego wykonują:

- dowódcy i szefowie wszystkich pododdziałów i oddziałów oraz służb lotnictwa WLA;

- intendenckie, handlowe, wczasowo-turystyczne organa kwatermistrzowskie oraz służby samochodowej pododdziałów i oddziałów WLA.

Zabezpieczenie kwaterunkowo-budowlane

Zabezpieczenie kwaterunkowo-budowlane jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia oddziałom i pododdziałom WLA niezbędnych budowlanych obiektów mieszkalnych i koszarowych, magazynowych, warsztatowych i gospodarczych, a także

ich remont oraz wyposażenie w należyły sprzęt kwaterunkowy i przeciwpożarowy.

Organizatorami zabezpieczenia kwaterunkowo-budowlanego pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA są dowódcy pododdziałów i oddziałów zaopatrzenia pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia kwaterunkowo-budowlanego wykonują: na terenie kraju - organa służby zakwaterowania i budownictwa oraz w pewnym zakresie przyszli użytkownicy obiektów budowlanych, a na froncie zewnętrznym - organa służb lotniskowej i mundurowej oraz użytkownicy obiektów.

Zabezpieczenie finansowe

Zabezpieczenie finansowe jest to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia pododdziałom i oddziałom WLA niezbędnych środków finansowych.

Zabezpieczenie finansowe obejmuje:

- planowanie finansowe i finansowanie;
- zapotrzebowywanie środków finansowych;
- pobieranie i przechowywanie środków finansowych;
- celowe rozchodowanie środków finansowych;
- ewidencję i sprawozdawczość;
- kontrolę wykorzystania środków finansowych.

Organizatorami zabezpieczenia finansowego są szefowie służby finansowej oddziałów WLA.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia finansowego wykonują organa służby finansowej.

2. PRZEZNACZENIE I ZADANIA TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH ARMII

2.1. Przeznaczenie służb technicznych i tyłowych.

Służby techniczne i tyłowe WLA, w skład których wchodzi organa dowodzenia i kierowania oraz pododdziały i oddziały z zapasami środków materiałowych, stanowią integralną część WLA i są organem ich dowódcy w zakresie organizacji i realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Zasadniczym przeznaczeniem tyłów WLA jest przygotowanie bazowania lotnictwa pod względem inżynieryjno-ładowiskowym i tyłowym /przygotowanie sieci lądowiskowej i dróg dojazdowych do lądowisk, rozwinięcie na lądowiskach bazowania bazy technicznej i materiałowej, zabezpieczenia gospodarczo-bytowego itp./ oraz dostarczanie do jednostek WLA wszystkich środków niezbędnych do zaspokojenia ich potrzeb bojowych i życiowych oraz ewakuacja z lądowisk zbędnego i obciążającego mienia.

2.2. Zasadnicze zadania służb technicznych i tyłowych -----

Do zasadniczych zadań służb technicznych i tyłowych WLA należy zaliczyć:

- przygotowanie i utrzymanie w stałej gotowości eksploatacyjnej lądowisk /lotnisk/ i sieci lądowiskowej /lotniskowej/, zapewniającej odpowiednie warunki bazowania, rozmieszczenia, prowadzenia działań bojowych pododdziałom i oddziałom lotnictwa WLA niezależnie od warunków atmosferycznych, pory roku i doby;

- organizacja i realizacja zabezpieczenia lotniskowo-technicznego działań bojowych pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA;

- zaopatrywanie /planowanie/ pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA w należne i potrzebne środki materiałowe do zabez-

pieczenia działań bojowych i życiowych potrzeb, organizacja i realizacja dowozu środków materiałowych, gromadzenie i przechowywanie określonych zapasów środków materiałowych;

- organizacja i realizacja obsługi technicznej i remontów sprzętu technicznego i środków transportowych;

- organizacja i realizacja przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia medycznego stanu osobowego WLA, ewakuacja porażonych i chorych wymagających dłuższego i specjalistycznego leczenia;

- ewakuacja środków materiałowych, sprzętu technicznego i innego zbędnego mienia obciążającego oddziały i pododdziały WLA;

- organizacja i przewóz sił i środków lotnictwa WLA transportem samochodowym wydzielonym do rzutów zabezpieczenia naziemnego podczas przebazowania i manewru lądowiskowego /lotniskowego/;

- realizacja przedsięwzięć z zakresu obrony i ochrony oraz maskowania działalności i bazowania WLA, organizacja obrony i ochrony pododdziałów, służb i urządzeń tyłowych;

- organizacja zabezpieczenia gospodarczo-bytowego stanu osobowego WLA;

- uzgadnianie z odnośnymi służbami i organami tyłowymi armii i frontu /WLF/ współdziałania i współpracy w zakresie realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA.

Pomyślne wykonanie zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA można osiągnąć przez:

- właściwą organizację tyłów WLA i zapewnienie im ciągłej i nieprzerwanej działalności;

- odpowiednią organizację przygotowania lotnisk i sieci lotniskowej;

- terminowe planowanie zabezpieczenia materiałowego i stały dowóz do pododdziałów i oddziałów niezbędnych środków materiałowych, racjonalne wykorzystywanie środków transportowych i szybki manewr

nimi oraz utrzymanie ich w stałej gotowości do przewozu;

- utrzymanie w sprawności technicznej sprzętu obsługi lądowiskowo/lotniskowej/- technicznego oraz jego terminowy remont;

- terminowy manewr /przemieszczenie/siłami i środkami pododdziałów i służb technicznych oraz tyłowych zgodnie z planem organizacji tyłów i zmianami w sytuacji operacyjnej i tyłowej;

- należyte zabezpieczenie pododdziałów tyłowych, sprzętu i środków materiałowych przed skutkami oddziaływania naziemnych i powietrznych środków rażenia nieprzyjaciela;

- organizację szybkiej likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela i odtwarzania zdolności bojowej pododdziałów technicznych i tyłowych;

- ciągłe, stanowcze i giętkie dowodzenie pododdziałami technicznymi i tyłowymi oraz organizacją niezawodnej łączności;

- organizowanie systematycznej pracy partyjno-politycznej w pododdziałach technicznych i tyłowych.

3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I SKŁAD SŁUŻB TECHNICZNYCH I TYŁOWYCH WOJSK LOTNICZYCH ARMII

Z przeznaczenia i zadań organów technicznych i tyłowych WLA wynika ich struktura organizacyjna.

Organa techniczne i tyłowe stanowią pododdziały i służby techniczne i tyłowe oraz komórki dowodzenia nimi.

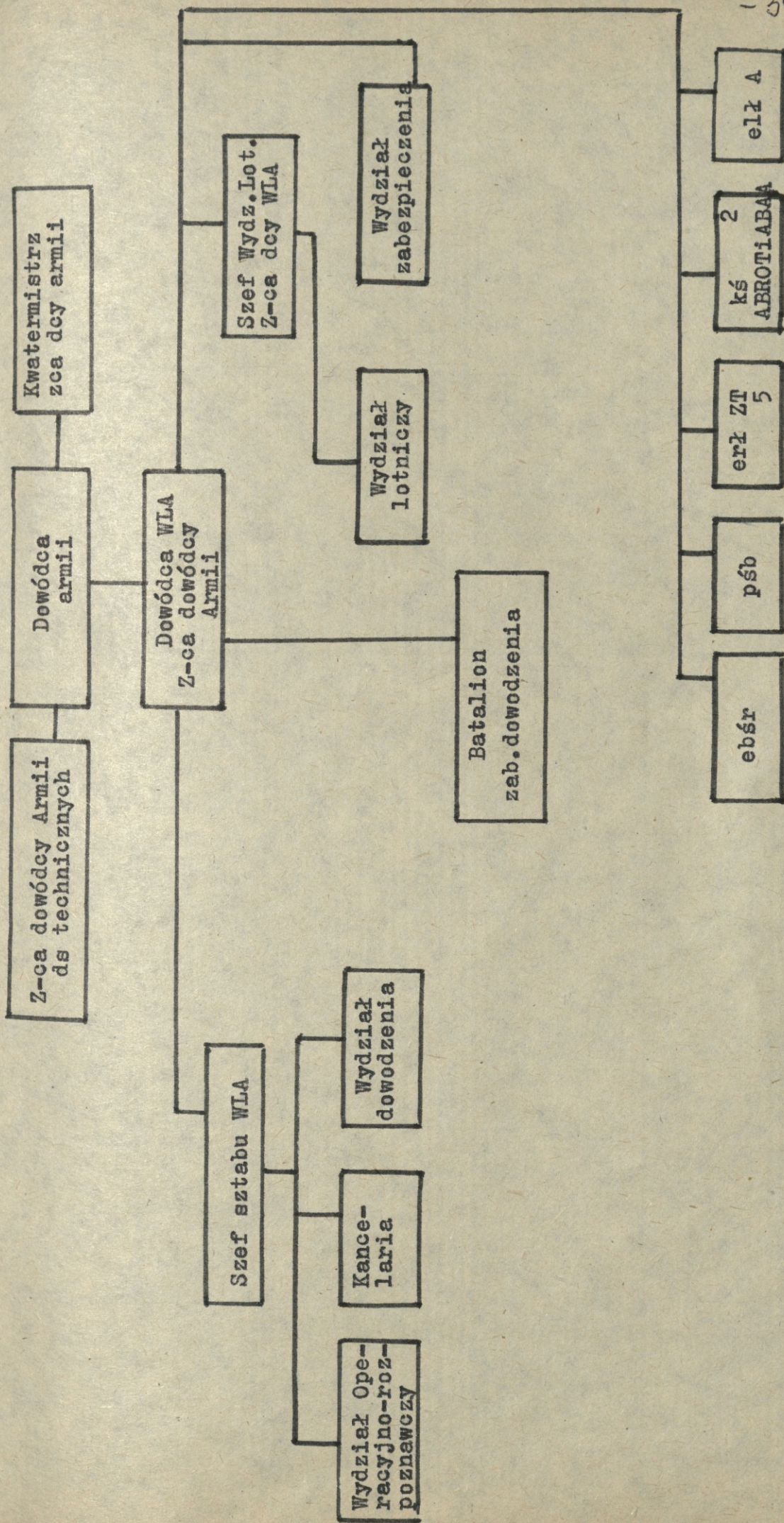
Strukturę organizacyjną służb technicznych i zaopatrzenia WLA przedstawia schemat, rys. 1.

Służby techniczne i zaopatrzenia WLA są organem organizacyjno-wykonawczym Szefa Wydziału Zaopatrzenia DWLA, przeznaczonym do planowania i organizacji dowodzenia oddziałami technicznymi i tyłowymi oraz organizowania i kierowania zabezpieczeniem lotniczo-technicznym, materiałowym, inżynieryjno-lotniskowym, medycznym i gospodarczo-bytowym działań bojowych na podstawie rozkazów dowódcy armii i zarządzeń /rozkazów/ tyłowych kwatermistrza armii, zcy dcy armii ds technicznych i decyzji /rozkazów/ zarządzeń dowódcy Wojsk Lotniczych Armii - zastępcy dowódcy armii ds lotnictwa

Służby techniczne i zaopatrzenia WLA na podstawie decyzji dcy armii, rozkazów /zarządzeń/ kwatermistrza i zastępcy dowódcy armii ds technicznych oraz rozkazów DWLA opracowują propozycje i plany organizacji tyłów oraz plany poszczególnych rodzajów zabezpieczeń, redagują rozkazy i zarządzenia, zestawiają plany zaopatrzenia, dowozu i ewakuacji oraz kierują wykonaniem wydawanych rozkazów i za-
leceń przez pododdziały techniczno-tyłowe, aby zapewnić pełne i terminowe zabezpieczenie techniczne i tyłowe działań bojowych pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA.

Pracę służb technicznych i zaopatrzenia organizuje się na stanowisku dowodzenia WLA.

Głównym organem kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyło-

Schemat, rys. 1. Struktura organizacyjna WLA.

Wydział operacyjno -- rozpoznawczy

- Szef wydziału
- Starszy oficer operacyjny
- Oficer operacyjny - 2
- Starszy oficer rozpoznawczy
- Oficer rozpoznawczy- 2
- Oficer organizacyjno - ewidencyjny

Wydział dowodzenia

- Szef wydziału - dowódca SD
- Oficer dowodzenia bojowego - 3-4
- Dyżurny ruchu lotniczego - 4
- Szef stacji meteo
- Szef łączności i RUL
- Oficer łączności
- Operator stacji meteo

Wydział lotniczy

- Starszy inspektor pilotażu
- Inspektor pilotażu
- Starszy nawigator
- Nawigator
- Szef strzelania powietrznego
- Oficer ratownictwa lotniczego

Wydział zabezpieczenia

- Szef wydziału
- Starszy inżynier eksploatacji
  - Starszy inżynier osprzetu
  - Starszy oficer radio
  - Starszy inżynier uzbrojenia
  - Starszy oficer kwatermistrzostwa
  - Oficer kwatermistrzostwa
  - Starszy oficer służb technicznych
  - Oficer służb technicznych

Kancelaria

- Kierownik
- Kreślarz
- Maszynistka

Struktura organizacyjna WLA - osoby funkcyjne

wym bezpośrednio podległym DWLA jest Wydział Zabezpieczenia DWLA. Wydział Zabezpieczenia Dowództwa Wojsk Lotniczych Armii planuje, opracowuje zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu organizacji tyłów oraz zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA; organizuje zbieranie, studiowanie i przygotowanie danych o stanie i możliwościach tyłów WLA, opracowuje podstawowe ^{dokumenty} ~~dokumenty~~ dotyczące organizacji pracy tyłów WLA, doprowadza zadania do wykonawców i kontroluje ich wykonanie.

Jednym z ważniejszych zadań oficerów ds technicznych i tyłowych Wydziału Zabezpieczenia DWLA jest ustalanie potrzeb przewozów /^{przewoźnic} dowozu/ środków materiałowych i ewidencji, planowanie przedsięwzięć z zakresu obrony i ochrony lądowisk/lotnisk/, składów, urządzeń i innych obiektów technicznych i tyłowych WLA, ^{aspiruje} planuje wykorzystanie odwodów technicznych i tyłowych własnych i podporządkowanych okresowo lub na operację armijną. Do zadań oficerów Wydziału Zabezpieczenia DWLA należy również systematyczne informowanie dowódcy WLA, sztabu kwatermistrzostwa i zcy ds technicznych o stanie i możliwościach tyłów DWLA i uzgodnienie z nim zagadnień związanych z zabezpieczeniem technicznym i tyłowym pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA, jego rozmieszczenia i przesunięcia oraz utrzymania łączności, organizacja technicznego i tyłowego rozpoznania aktualnego rejonu bazowania i nowych rejonów bazowania lotnictwa WLA, organizacja wykorzystania zdobyczy wojennych i zasobów miejscowych, organizacja bojowego i specjalistycznego szkolenia w pododdziałach technicznych i tyłowych, studiowanie i uogólniania doświadczeń z pracy pododdziałów technicznych i tyłowych oraz doświadczeń z prowadzonych działań bojowych odnośnie do zagadnień zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa WLA i doprowadzanie wyników studiów do odnośnych pododdziałów i oddziałów WLA; opracowywanie i przed-

stawianie w ustalonych terminach meldunków oraz sprawozdań.

Wydział Zabezpieczenia WLA skupia w sobie całokształt problematyki związanej z organizacją i realizacją utrzymania sprzętu lotniczego w sprawności technicznej i gotowości bojowej, zgodnie z nakazanymi normami. Szef ^{Wydziału} ~~zarządu~~ odpowiada za zgodne z normami wyposażenie lotnictwa WLA w sprzęt, środki uzbrojenia lotniczego, właściwą eksploatację statków powietrznych oraz zgodne z normami i harmonogramem kierowanie statków powietrznych do remontu oraz dokonywanie przeglądów technicznych.

Do zasadniczych zadań Wydziału Zabezpieczenia WLA w tej kwestii należy:

- planowanie zaopatrywania pododdziałów i oddziałów WLA w statki powietrzne, sprzęt lotniczy i lotnicze środki materiałowe;
- nadzór nad właściwym eksploatowaniem statków powietrznych i ich obsługę techniczną;
- kierowanie do remontu polowego statków powietrznych do brygady remontu sprzętu lotniczego /BRSL/ lub odpowiedniego polowego warsztatu lotniczego /PWL/ WLF;
- realizację zabezpieczenia techniczno-lotniczego działań bojowych pododdziałów i oddziałów WLA;
- odtwarzanie gotowości bojowej służby inżynieryjno-lotniczej oraz przezbieranie statków powietrznych.

W zakresie zabezpieczenia technicznego sprzętu tyłowego Wydział Zabezpieczenia ma kompetencje odnośnie całokształtu spraw związanych głównie z działalnością służby samochodowej, której głównym zadaniem jest utrzymanie jak największej liczby pojazdów mechanicznych w gotowości eksploatacyjnej.

Do zadań Wydziału Zabezpieczenia w tym zakresie należy zaliczyć: stałą znajomość stanu i możliwości oraz bieżące kierowanie działalnością służby samochodowej WLA, ustalanie oraz planowanie potrzeb

transportowych i części zamiennych /zestawów remontowych/ do nich, kompletowanie pododdziałów i oddziałów WLA w pojazdy mechaniczne oraz zaopatrywanie w środki naprawcze i części zamienne, sprawowanie systematycznego nadzoru nad właściwą eksploatacją pojazdów mechanicznych i innego sprzętu technicznego zabezpieczenia naziemnego oraz zużyciem części zamiennych i zestawów remontowych; organizacja remontu sprzętu samochodowego i traktorowego, organizacja punktu zbiórki pojazdów uszkodzonych oraz ewakuacji ich do zakładów remontowych, opracowywanie fachowych wytycznych w pionie służby samochodowej, organizacja i kontrola przygotowania specjalistycznego kierowców i mechaników samochodowych, analiza i prowadzenie badań odnośnie przydatności w WLA niektórych grup pojazdów samochodowych, prowadzenie ewidencji pojazdów mechanicznych w WLA itp.

Organizacja współpracy ze służbami technicznymi armii.

Ponadto Wydział Zabezpieczenia WLA realizuje zadania związane z planowaniem i organizowaniem zabezpieczenia techniczno-lotniczego pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA w zakresie silników lotniczych, części zamiennych, materiałów rozchodowych, środków bojowych, gazów sprężonych i energii elektrycznej. Również określa potrzeby materiałowe i finansowe dla potrzeb lotnictwa WLA, w tym zakresie. Planuje i kontroluje prawidłowość obsługi i eksploatacji w podległych jednostkach sprzętu elektrogazowego, opracowanie planów remontów sprzętu lotniczo-technicznego oraz konserwacji przechowywanych zapasów; nadzór nad terminowym prowadzeniem legalizacji urządzeń technicznych, prowadzenia obowiązującej dokumentacji oraz sprawowanie w tym względzie nadzoru służbowego.

W zakresie zabezpieczenia kwatermistrzowskiego Wydziału Zabezpieczenia WLA kieruje całokształtem działalności służb kwatermistrzowskich pododdziałów i oddziałów WLA.

Do podstawowych obowiązków wydziału należy sprawowanie nadzoru nad gromadzeniem, przechowywaniem i ewidencją środków materiałowych w służbach kwatermistrzowskich, opracowanie planu zabezpieczenia materiałowo-technicznego w zakresie specjalności, współpraca z kwatermistrzem armii, nadzorowanie zabezpieczenia gospodarczo-bytowego pododdziałów i oddziałów WLA, planowanie i organizacja zaopatrywania jednostek WLA w materiały pędne i smary, produkty specjalne, sprzęt i urządzenia oraz w części zamienne służby MPS, ustalanie potrzeb WLA odnośnie żywności i sprzętu służby żywnościowej, umundurowania, sprzętu i wyposażenia służby mundurowej oraz polowego sprzętu kwaterunkowego.

Pracą Wydziału Zabezpieczenia DWLA, w tym i oficerów ds technicznego i tyłowego zabezpieczenia kieruje Szef Wydziału Zabezpieczenia DWLA, który podlega bezpośrednio dowódcy WLA.

Pododdziały techniczne i tyłowe Wojsk Lotniczych Armii

Ze względu na szczebel występowania, poszczególne pododdziały techniczne i tyłowe WLA można podzielić na podległe szczeblowi armii i pododdziałom oraz oddziałom lotnictwa WLA.

Pododdziały techniczne i tyłowe Wojsk Lotniczych Armii podległe dowództwu armii

Do pododdziałów tych zaliczamy:

- batalion materiałowego zabezpieczenia /BMZ/;
- batalion zabezpieczenia dowodzenia DWLA.

Batalion materiałowego zabezpieczenia WLA - przeznaczony jest do organizacji i realizacji zaopatrywania pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA w środki materiałowe typu lotniczego i ogólnowojskowego oraz realizacji zadań zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego tych jednostek .

Ponadto organizuje i realizuje czynności związane z przyjmowaniem, wydawaniem, ochroną, przewozem zapasów, remontowaniem własnej techniki naziemnej.

W skład bmz wchodzi następujące pododdziały i służby:

- kompania transportowa;
- kompania transportowa /cystern/;
- *kompania remontu umieszczeń lotniczych;*
- służby techniczne;
- kwatermistrzostwo;
- pluton medyczny.

Strukturę organizacyjną oraz zestawienie stanu osobowego, uzbrojenia, sprzętu i transportu bmz przedstawia schemat rys.2.

Batalion materiałowego zabezpieczenia rozwija się na obszarze do 5 km².

Kompania transportowa /samochodów transportowych/ przeznaczona jest do dowozu amunicji, środków materiałowych ogólnego przeznaczenia /żywności, umundurowania, sprzętu kwaterunkowego/ środków zaopatrzenia lotniczo-technicznego i innych, do pododdziałów i oddziałów WLA. Ewakuacja uszkodzonego sprzętu i zdobyczy wojennych, a niekiedy i porażonych i chorych /w warunkach masowych strat i zniszczeń

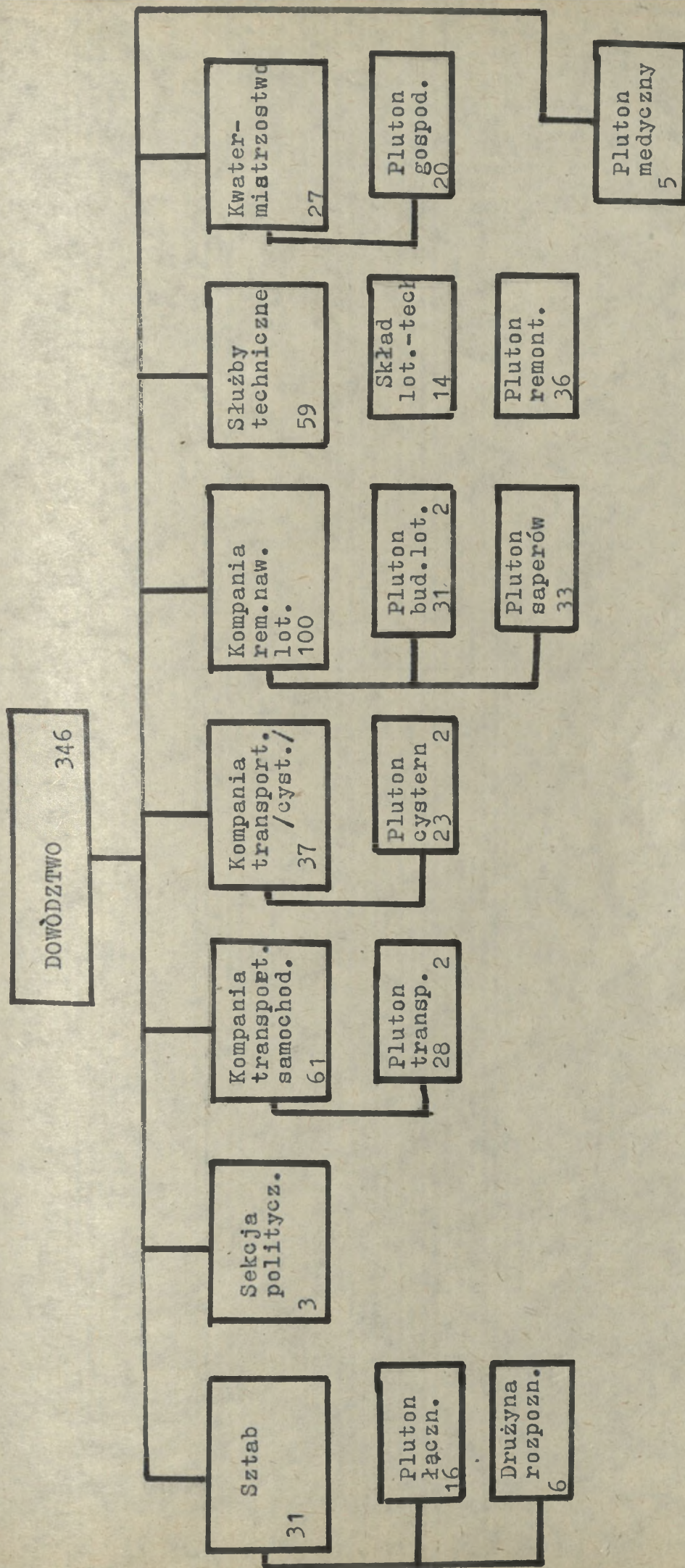
W skład kompanii wchodzi dwa plutony transportowe. Zajmuje rejon 1 - 1,5 km².

Kompania transportowa posiada udźwig około 400 ton. Dysponuje sprzętem wymienionym w tabeli 1.

Kompania transportowa /cystern, dowozu mps/ przeznaczona jest do dowozu paliw lotniczych i samochodowo-traktorowych do pododdziałów i oddziałów WLA. W skład kompanii wchodzi dwa plutony transportowe. Zajmuje rejon do 2 km².

Kompania transportowa posiada udźwig około 500 ton mps. Dysponuje sprzętem wymienionym w tabeli 1.

Służby techniczne - przeznaczone są do remontu uszkodzonego sprzętu samochodowego /bmz/ oraz do gromadzenia, przechowywania

Schemat, rys.2. Struktura organizacyjna batalionu materiałowego zabezpieczenia WLA

sprzętu lotniczo-technicznego.

W skład służb technicznych wchodzi pluton remontu i skład lotniczo-techniczny.

Pluton remontowy i skład lotniczo-techniczny rozmieszczają się w rejonie rozwinięcia bmz. Pluton remontu zajmuje obszar ok. 0,1 km².
Możliwości remontowe plutonu remontowego - 6 remontów drobnych.
Czas rozwijania i zwijania - 2 godz.

Kompania remontu nawierzchni lotniskowej - przeznaczona jest do odbudowy i remontu lądowisk zniszczonych w działaniach bojowych oraz przygotowywania nowych lądowisk.

W skład kompanii remontu nawierzchni lotniskowej wchodzi dwa plutony budowy lotnisk i pluton saperów.

Możliwości kompanii remontu nawierzchni lotniskowej w zakresie przygotowania lądowisk są 8-12 lądowisk w ciągu doby/każda drużyna plutonu ⁴⁰²umocniona siłami z plutonu saperów jest zdolna przygotować w ciągu doby od 2 do 3 lądowisk/. Dysponuje sprzętem wymienionym w tabeli 1.

Kwatermistrzostwo - przeznaczone jest do zapewnienia odpowiednich warunków życia i pracy pododdziałom bmz. Do wykonania powyższych zadań dysponuje plutonem gospodarczym. Pluton gospodarczy rozwija się w rejonie rozmieszczenia bmz. Realizuje zadania z zakresu zabezpieczenia żywnościowego, mundurowego i kwaterunkowego pododdziałów bmz. Do realizacji zadań zabezpieczenia gospodarczo-bytowego dysponuje sprzętem wymienionym w tabeli 1.

Dowództwo i sztab bmz przeznaczone są do organizacji i realizacji zadań zaopatrywania pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA oraz obsługi i zabezpieczenia działań własnych pododdziałów. Dowództwo i sztab bmz organizuje przyjmowanie, przechowywanie i wydawanie zaopatrzenia, obronę i ochronę rejonu rozmieszczenia bmz oraz remont techniki naziemnej.

Dowództwo i sztab bmz rozmieszcza się w ugrupowaniu batalionu.

Do organizacji łączności z podwładnymi i przełożonymi oraz prowadzenia rozpoznania sztab bmz dysponuje plutonem łączności i drużyną rozpoznania.

Pluton łączności i drużyna rozpoznania rozmieszczone są w rejonie rozmieszczenia bmz w pobliżu stanowiska dowodzenia tegoż batalionu. Realizują one zadania zapewnienia łączności wewnątrz rejonu rozmieszczenia bmz oraz między przemieszczającymi się kolumnami samochodowymi dowożącymi środki materiałowe do pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA oraz zadania rozpoznania na korzyść własnych pododdziałów. Do realizacji zadań dysponują sprzętem wymienionym w tabeli 1.

Batalion zabezpieczenia dowodzenia WLA przeznaczony jest do zabezpieczenia dowodzenia i obsługi dowództwa WLA.

W skład batalionu zabezpieczenia dowodzenia wchodzi:

- dowództwo i sztab;
- kompania łączności;
- kompania radiotechniczna;
- sekcja techniczna;
- pluton zaopatrzenia.

Dowództwo i sztab batalionu zabezpieczenia dowodzenia przeznaczone są do organizacji i realizacji zadań zabezpieczenia i obsługi dowództwa WLA.

Dowództwo i sztab batalionu zabezpieczenia dowodzenia rozwija się w rejonie dowództwa WLA.

Kompania łączności /kł/ przeznaczona jest do organizacji łączności radiowej / w systemie łączności dowodzenia lotnictwem WLA w powietrzu, naziemnej i systemu dowodzenia lotnictwem WLA na ziemi / telefonicznej / w systemie dowodzenia lotnictwem na ziemi oraz łączności wewnętrznej w rejonie rozwinięcia SD WLA/, radio-

telefonicznej /wewnętrznej/.

Kompania łączności rozwija się w rejonie rozmieszczenia SD WLA. Kompania radiotechniczna /krt/ jest przeznaczona do zabezpieczenia działań bojowych pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA, zbierania informacji radiolokacyjnej z podległych posterunków radiotechnicznych i innych źródeł rozpoznania oraz opracowywania tej informacji na SD kompanii.

Kompania radiotechniczna rozwija się w rejonie rozmieszczenia dowództwa WLA.

Sekcja techniczna przeznaczona jest do zabezpieczenia obsługi technicznych i remontów polowych sprzętu samochodowego, sprzętu łączności i sprzętu radiotechnicznego.

Utrzymuje odpowiednie zapasy części zamiennych, zestawów remontowych oraz zaopatruje w nie pozostałe pododdziały batalionu.

Sekcja techniczna rozwija się w rejonie rozmieszczenia SD WLA.

Pluton zaopatrzenia przeznaczony jest do pełnego i terminowego zabezpieczenia stanu osobowego DWLA i własnych pododdziałów pod względem gospodarczo-bytowym. Do zadań plutonu zaopatrzenia należy organizacja żywienia i zakwaterowania stanów osobowych pododdziałów batalionu zabezpieczenia dowodzenia i obsady SD WLA, a także zadania z zakresu zabezpieczenia mundurowego.

Pluton zaopatrzenia rozwija się w rejonie rozmieszczenia pododdziałów batalionu zabezpieczenia dowodzenia.

Pododdziały techniczne i tyłowe podległe pododdziałom i oddziałom lotnictwa WLA.

Do pododdziałów tych zaliczamy:

- o bataliony zaopatrzenia /bzaop/ pułków śmigłowców bojowych /pśb/;
- pluton zaopatrzenia /plzaop/ eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych ZT i eskadry lotnictwa łącznikowego /elk/;
- drużyny gospodarcze kluczy śmigłowców /klś/ armijnych brygad artylerii armat /ABAA/ i rakiet operacyjno-taktycznych /ABROT/.

Pododdziały techniczne i tyłowe pułków śmigłowców bojowych, eskadr śmigłowców ZT i ell, drużyn gospodarczych klś ABROT i ABAA - stanowią podstawowe ogniwo tyłów lotnictwa WLA.

Przeznaczone są do realizacji zadań bezpośredniego zabezpieczenia tyłowego działań bojowych pśb, eś ZT, elk, klś na jednym lub dwóch lądowiskach /lotniskach/.

Pododdziały techniczne i tyłowe pśb, eś ZT, elk, klś przeznaczone są do wszechstronnego, terminowego i ciągłego zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych pułków, eskadr, kluczy śmigłowców w każdych warunkach sytuacji bojowej i meteorologicznej.

Zadania pododdziałów technicznych i tyłowych LWL wynikają z ich przeznaczenia, Są one następujące:

- zapewnienie stałej gotowości lądowisk /lotnisk/ i urządzeń lotniskowych do zabezpieczenia wykonywania lotów;
- gromadzenie i utrzymywanie określonych zapasów środków materiałowych;
- przygotowanie środków materiałowych do wykorzystania ich w procesie zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców;
- bezpośrednie zaopatrywanie pododdziałów i służb pułków, eskadr i kluczy śmigłowców oraz własnych w środki materiałowe;

- bezpośrednia obsługa lotów pułków, eskadr i kluczy śmigłowców;

- udziału w zabezpieczeniu technicznym sprzętu bojowego oraz zabezpieczenia technicznego sprzętu specjalnego i ogólnowojskowego pododdziałów technicznych i tyłowych;

- zabezpieczenia medyczne stanu osobowego oddziałów i pododdziałów lotnictwa oraz własnych pododdziałów i służb;

- ochrona przeciwpożarowa sprzętu i obiektów znajdujących się na lądowisku /lotnisku/;

- przygotowanie lądowisk /lotnisk/ i bazy techniczno-tyłowej w rejonie przewidywanego bazowania w celu zabezpieczenia manewru oddziałom i pododdziałom śmigłowców;

- przewóz rzutów zabezpieczenia naziemnego oddziałów i pododdziałów śmigłowców oraz realizacja zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego w czasie przemieszczenia rzutów;

- obsługa gospodarczo-bytowa stanu osobowego;

- udział w obronie, ochronie oraz maskowaniu lądowisk /lotnisk/ bazowania;

- szkolenie stanów osobowych pododdziałów techniczno-tyłowych pśb, eś ZT, elł i klś.

Batalion zaopatrzenia pśb jest przeznaczony - wspólnie z innymi pododdziałami pułku /służbą inżynieryjno-lotniczą, batalionem łączności i ubezpieczenia lotów/ - do realizacji zadań bezpośredniego zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych pśb.

Do zasadniczych zadań bzaop pśb należy utrzymanie w stałej gotowości eksploatacyjnej lądowisk /lotnisk/ oraz dróg wewnątrzładowiskowych /lotniskowych/; gromadzenie i utrzymywanie określonych zapasów zaopatrzenia; przygotowanie środków materiałowych do wyko-

rzystania; bezpośrednie zaopatrywanie pododdziałów pułku w środki materiałowe; udział w zabezpieczeniu technicznym sprzętu bojowego i zabezpieczenie techniczne sprzętu naziemnego pułku, ochrona przeciwpożarowa sprzętu i obiektów lądowiskowych /lotniskowych/, zabezpieczenie medyczne stanu osobowego pułku, przygotowanie lądowisk /lotnisk/ i bazy materiałowo-technicznej w celu zabezpieczenia manewru pułku, przewóz rzutów zabezpieczenia naziemnego w trakcie przebazowania, obsługa gospodarczo-bytowa stanu osobowego, udział w obronie i ochronie bazowania pułku oraz w likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela.

Ponadto w określonych sytuacjach bzaop pśb może wykonywać zadania dodatkowe, takie jak: remont pola wzlotów, urządzeń lotniskowych i dróg charakteryzujących się niewielką objętością prac oraz budowa niektórych obiektów lądowiskowych /ukrycia, punkty oporu itp./.

Batalion zaopatrzenia pśb do wykonania zadań posiada w swym składzie odpowiednie służby i pododdziały. Strukturę organizacyjną bzaop przedstawia schemat, rys. 5... 1/

Batalion zaopatrzenia pśb może swoim transportem samochodowym przewieźć około 110 ton paliwa lotniczego i około 200 ton środków materiałowych, wykonać prace ziemne objętościowe około 1000 m³ i powierzchni około 1500 m², wyprodukować w ciągu doby od 0,75 do 3 ton chleba w zależności od liczby zmian roboczych, wyprodukować także w ciągu doby 2760 do 3120 m³ sprężonego powietrza, a posiadanyymi agregatami prądotwórczymi zasilić 288 punktów świetlnych lub oświetlić 0,2 km² terenu.

Czas rozwijania i zwijania sił i środków bzaop na lądowisku /lotnisku/, w zależności od sytuacji, może wynosić 1- 3 godzin.

1/ Struktura organizacyjna, przeznaczenie i zadania bzaop oraz jego pododdziałów i służb zostały dokładnie omówione w opracowaniu "Zabezpieczenie techniczno-tyłowe oddziałów lotnictwa wojsk lądowych". Wyd. ASG WP. Nr bibl. PF 1871.

Plutony zaopatrzenia eś ZT, elł i drużyny gospodarcze kl^o ABROT
i ABAA.

Plutony zaopatrzenia /drużyny gospodarcze/ eś ZT, elł /kl^o ABRO^o
i ABAA/ stanowią bazę bezpośrednio zabezpieczającą pod względem
technicznym i tyłowym działania bojowe eskadr /kluczy/ śmigłowców
na lądowiskach /lotniskach/. Głównym zadaniem plutonu zaopatrzenia
/drużyny gospodarczej/ eskadry /kluczy/ śmigłowców jest odtwarza-
nie gotowości bojowej śmigłowców.^{1/}

1/ Op.cit. Zabezpieczenie tyłowe...sk 20

4. SYSTEM ZAOPATRYWANIA LOTNICTWA WOJSK LOTNICZYCH ARMII

Pod pojęciem systemu zaopatrywania materiałowego WLA należy rozumieć całokształt przedsięwzięć realizowanych przez organa techniczne i tyłowe WLA mające na celu ciągłe, pełne i terminowe zaspokajanie potrzeb środków materiałowych niezbędnych do życia i działalności stanu osobowego oraz działalności bojowej /szkoleniowej/ pododdziałów i oddziałów śmigłowców.

Treścią systemu zaopatrywania materiałowego WLA jest planowanie potrzeb, przyjmowanie, gromadzenie i konserwacja, przygotowanie do dowozu i dowóz oraz wydawanie środków materiałowych, jak również prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości.

Zaopatrywanie materiałowe WLA realizowane jest według zasad zaopatrywania, ustalonych dla poszczególnych rodzajów zaopatrzenia, wykonywanych w kolejności potrzeb wynikających z charakteru działań śmigłowców, ich roli i miejsca w operacji oraz charakteru wykonywanego przez śmigłowców zadania bojowego.

Ciągłość i terminowość zaopatrywania materiałowego oddziałów i pododdziałów WLA osiąga się przede wszystkim przez utrzymanie określonych normami, zapasów środków materiałowych w poszczególnych ogniwach systemu zaopatrywania lotnictwa WLA, jak również przez ich ciągłe uzupełnianie drogą dowozu ze szczebli nadrzędnych. W wypadku przerwy w dowozie drogą manewru środkami materiałowymi wewnątrz ugrupowania WLA.

Szeroki asortyment środków materiałowych wchodzących w zakres zabezpieczenia materiałowego WLA dzieli się na dwie grupy. Do pierwszej grupy zalicza się środki materiałowe wykorzystywane przez wszystkie rodzaje wojsk, łącznie z lotnictwem. Będą to środki i sprzęt typu ogólnowojskowego.

Do środków materiałowych tej grupy zalicza się: żywność i sprzęt zaopatrzenia żywnościowego, umundurowanie, pościel, namioty, uzbrojenie i amunicję strzelecką, środki sygnalizacyjne, środki obrony i ochrony przed bronią masowego rażenia, sprzęt saperski, środki ochrony przeciwpożarowej, zabezpieczenia medycznego, pojazdy mechaniczne i części zamienne, paliwo i smary samochodowo-czołgowe, sprzęt kwaterunkowy i opał, woda do picia i celów technicznych, materiały propagandowe, kulturalno-oświatowe, topograficzne, środki łączności itp.

Do drugiej grupy środków materiałowych zalicza się zaopatrzenie wyłącznie lotnicze. Są to: paliwa i oleje lotnicze, płyny specjalne, smary, akumulatory pokładowe, śmigłowce, sprzęt i materiały lotnicze techniczne, sprzęt nawigatorski, uzbrojenie i amunicja lotnicza, umundurowanie lotnicze i techniczne, sprzęt i środki fotograficzne, sprzęt łączności lotniczej i ubezpieczenia lotów, sprzęt meteorologiczny, elektrogazowy, lotniskowy, itp.

Wymienione zaopatrzenie obu grup pododdziały i oddziały lotnictwa WLA otrzymują w systemie zaopatrywania materiałowego WLA przez ogniwa zaopatrzenia tego systemu, odpowiednio zorganizowane i przystosowane do warunków wykonywania określonych zadań.

Ogniwa tego systemu to: Baza Materiałowego Zaopatrzenia Frontu /BMZF/, Brygada Materiałowego Zaopatrzenia Armii /BMZ A/, której integralną część stanowi batalion materiałowego zaopatrywania^(buz) WLA oraz batalion zabezpieczenia pśb, plutony zaopatrzenia elł, eś ZT, oraz drużyny gospodarcze klś ABROT i ABAA.

Zaopatrywanie pśb i elł w środki materiałowe typu ogólnowojskowego i lotniczego będzie realizowane w relacji: BMZ F - BMZ A ~~pśb~~ /buz WLA/ - pśb i elł; eskadr śmigłowców ZT w kanale BMZ F - BMZ A /buz WLA/ - eś ZT, a klś ABROT i ABAA - w kanale - BMZ F - BMZ A /buz WLA/ - klś.

W sprzyjających warunkach do zaopatrywania eskadr, kluczy śmigło-

wców będą wykonywane środki materiałowe oraz urządzenia znajdujące się w rejonie lądowiska /zasoby miejscowe i zdobycze wojenne/. Na wykorzystanie zasobów miejscowych i zdobyczy wojennych pododdziały tyłowe lotnictwa WLA muszą uzyskać zgodę wyższego przełożonego.

System zaopatrywania lotnictwa WLA w środki materiałowe przedstawia schemat, rys. 4.

4.1. Możliwości zabezpieczenia materiałowego wojsk lotniczych armii

Zabezpieczenie ciągłości działań bojowych WLA i zachowanie ich żywotności stwarza potrzebę gromadzenia i utrzymywania odpowiednich zapasów środków materiałowych we wszystkich źródłach zaopatrzenia systemu zaopatrywania WLA.

Ilość i asortyment środków materiałowych w plutonach zaopatrzenia /drużynach gospodarczych/ eś ZT /kluczy śmigłowców ABROT i ABAA/ gwarantują ciągłość i terminowość zabezpieczenia działań bojowych w ciągu jednego dnia działań. Stanowią o tym możliwości przewozowe plutonu zaopatrzenia /drużyny gospodarczej/ eś ZT /kś ABROT i ABAA/.

Zgromadzona ilość środków materiałowych w bzaop pśb zaspokaja ich potrzeby dla eskadr śmigłowców bojowych /eśb/ średnio przez okres trzech dni działań.

Konkretnymi danymi wyjściowymi do określania potrzeb w zakresie środków materiałowych dla lotnictwa WLA są: etaty pododdziałów i oddziałów śmigłowców, współczynnik ukończenia, współczynnik gotowości bojowej, natężenie działań bojowych, ich charakter, dane taktyczno-techniczne śmigłowców, współczynniki wylotów śmigłowców ze zbiornikami dodatkowymi, normy i limity zużycia środków materiałowych i współczynnik zużycia środków materiałowych.^{1/}

1/ W opracowaniu nie wyjaśnia się poszczególnych haseł ze względu na podobną ich treść we wszystkich rodzajach lotnictwa. Treść haseł powinna być czytelnikowi znana.

Uwzględniając np. stan etatowy śmigłowców - 100%, współczynnik sprawności technicznej - 0,9, natężenie działań - 4 wyloty śmigłowców w ciągu doby i następujące współczynniki zużycia w jednym wylocie /średnio za 14-dniową operację/: niekirowanych pocisków raketowych S-5-0,40; przeciwpancernych pocisków kierowanych - 0,20; naboju lotniczych - 0,30; paliwa lotniczego dla /eś ZT, elż A, kś ABROT i ABAA- - 0,30, a dla eś sz - 0,50, potrzeby dobowe lotniczych środków bojowych przedstawia tabela 2 ^{1/}, natomiast paliw i benzyn lotniczych tabela 3 ^{2/}.

1/ i 2/ - Zabezpieczenie działań bojowych LWL - Materiały korespondencyjnego sympozjum taktyczno-tyłowego. Wyd. Sztab Gł. Kwat. WP Służby Tech. i Zaop. WL. Poznań 1982r. Załącznik 9 i 10.

TABELA 2

Lp	Wyszczególnienie lotnicz. środków bojowych	Jm	elk A /1 esk.- 4 Mi-2 uzbr. w wer- sji rozp. łącz.	es ZT /5x4 Mi-2 uzbrojenie w wersji rozpozn.	Klucze śmigłow. ABROT i BA nieuzbr.	es sz 2x20 Mi-2 ppanc. i 12 Mi-2 wersji raket.	es sz 1x16 Mi- 24 D	Współczyn- nik oblicze- niowy średni za operację
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	7.62 mm nb do PK Zapas ruchomy ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruchomego	t " " " %	0,2 0,1 0,06 0,12 60	0,8 0,4 0,1 0,5 60		2,6 1,3 0,4 1,5 60		0,3
2.	12,7 mm nb, lotnicze zapas ruchomy ciężar 1 wylotu " " 4 wylotów zużycie zapasu ruch.	t " " " %					14,1 4,7 1,4 5,6 35	0,3
3.	23 mm nb lotnicze zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruch.	t " " " "	0,4 0,2 0,1 0,4 58	2,2 1,1 0,3 1,3 60		3,4 1,7 0,5 2,0 58		0,3
4.	Pociski raketowe S-5 zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruch. ciężar 1 wylotu	t " " " % t				4,8 3,4 3,9 80 1,0	25,8 12,9 10,6 80 5,2	0,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5.	ppk-9M 14M - "Malutka" zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruchom.	t " " " %				4,8 2,4 0,7 2,9 40		0,2
6.	ppk 9 M 17P "Falanga" zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruch.	t " " " %					9,0 4,5 0,9 3,6 40	0,2
7.	ZB - 500 zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruch.	t " " " %					16,0 8,0 0,8 3,0 20	0,1
8.	ZAB- 250-270 zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasu ruch.	t " " " %					17,2 8,6 0,9 3,5 20	0,1
	Razem: zapas ruchomy ciężar 1 jo ciężar 1 wylotu ciężar 4 wylotów zużycie zapasów ruch.	t " " " %	0,6 0,3 0,16 0,52 67	3,0 1,5 0,4 1,8 60		15,6 7,8 2,6 10,3 66	82,1 38,1 9,1 36,6 53	

TABELA 2

Lp	Wyszczególnienie	Jm	Wyszczególnienie poddziałań WLA					Uwagi	
			elż	es ZT	kś ABROT	Mi-2-2	es sz		
			1	5	2		Mi-24D-1	Razem	
1.	<u>Paliwo lotnicze:</u>								
	1 jn	t	8,7	34,5	5,2	15,4	13,4	28,8	zapas ruch.
	4,5 jn-zapas ruch.	"	39,2	155,3	23,4	69,4	60,0	129,7	
	zużycie w ciągu godz.	"	2,9	10,0	1,4	8,0	5,5	13,5	
	zużycie w ciągu 4 godzin	"	11,6	40,0	5,6	32,0	22,0	54,0	
	<u>Zużycie zapasu ruchomego</u>								
	w ciągu godziny	%	7,4	6,5	6,0	11,6	9,1	10,4	
	w ciągu 4 godzin	%	29,6	25,8	23,8	46,1	36,5	41,6	
	współczynnik zużycia		0,33	0,29	0,27	0,52	0,41	0,47	
2.	<u>Benzyna lotnicza</u>								
	1 jn	t	4,4	-	-	-	-	-	
	4,5 jn-zapas ruch.	"	19,8	-	-	-	-	-	
	zużycie w ciągu godz.	"	0,6	-	-	-	-	-	
	zużycie w ciągu godz.	"	2,4	-	-	-	-	-	
	<u>Zużycie zapasu ruch.</u>								
	w ciągu godziny	%	3	-	-	-	-	-	
	w ciągu 4 godzin	%	12	-	-	-	-	-	
	współczynnik zużycia		0,14	-	-	-	-	-	

Biorąc pod uwagę etatowe możliwości przewozowe środków materiałowych bzaop pśb, plutonów zaopatrzenia elż A, es ZT oraz drużyn gospodarczych kś ABROT i ABAA oraz uwzględniając dane zawarte w tabeli 2 i 3, oznacza to, że taką ilość środków materiałowych trzeba dowieźć w ciągu doby do pododdziałów i tyłowych WLA, aby utrzymać na niezmiennym poziomie wyjściowy stan zapasów.

Dobowa przerwa w dostawach środków materiałowych spowoduje obniżenie się zapasów ruchomych, utrzymywanych w pododdziałach śmigłowców średnio o 40%.^{1/}

Przytoczona kalkulacja w pewnym stopniu jest uproszczona. Nie uwzględnia występującej w rzeczywistości nierównomierności zużycia poszczególnych środków materiałowych, ponoszonych strat, itp.

Jeśli np. zapas ruchomy naboju lotniczych na szczeblu eskadry śmigłowców bojowych wyposażonej w śmigłowce Mi-2 wynosi 2 jo i waży 3,4 t, to średni dobowy dowóz naboju lotniczych powinien oscylować w granicach 2 ton, co stanowi 58% zapasu ruchomego eskadry. Taką właśnie ilość naboju lotniczych trzeba dowieźć w ciągu doby, chcąc utrzymać na niezmiennym poziomie stan zapasów wyjściowych. Nie są to wielkości duże, jednak zakłócenia w ich dowozie mogą wykluczać możliwość wykorzystania śmigłowców bojowych.

Z kalkulacji potrzeb materiałowych wynika, że pierwszy dowóz dla wszystkich pododdziałów i oddziałów WLA należy realizować pod koniec drugiego dnia działań w ilości 2,5 jo/jn/.

Kolejny dowóz należy zapewnić w ilości 1,8-2,0 jo/jn/ dla pśb- a dla es ZT, elż A, kś ABROT i ABAA co drugi dzień w ilości 2,5 jo/jn/

1/ "Zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa wojsk lądowych".
Materiały do koreppondencyjnego sy^opo^ozjum taktyczno-tyłowego
Wyd.Sztab Gen.Gł.Kwat.WP. Służby techniczne i zaopatrzenia WL.
1982 r. str.35

4.2. Urzutowanie środków materiałowych w ogniwach zaopatrzenia systemu zaopatrywania lotnictwa Wojsk Lotniczych Armii.

W poszczególnych ogniwach zaopatrzenia systemu zaopatrywania lotnictwa WLA środki materiałowe typu lotniczego i ogólnowojskowego winny być utrzymywane w : BMZ F, BMZ A /konkretnie w bmz WLF/, bzaop pśb - plutonach zaopatrzenia dla eś ZT, eś A oraz drużynach gospodarczych dla kś ABROT i ABAA.

Wydawnictwo MON Sygn.Szkol.292/64 - "Zasady wykorzystania lotnictwa wojsk lądowych dla potrzeb operacyjnych" określa, że w celu zapewnienia ciągłości działań bojowych, w bzaop pśb powinny być utrzymywane zapasy środków materiałowych na okres trzech dni działań bojowych pułku.

Aby zapewnić proces nieprzerwanego zaopatrywania lotnictwa WLA w środki materiałowe przez trzy dni działań, część z nich powinna się znajdować / być urzutowana/ w bmz WLA, bzaop,pśb, plutonach /drużynach/gospodarczych/ eś ZT /kś ABROT i ABAA/ oraz w grupach zabezpieczenia materiałowo-technicznego bezpośrednio na lądowiskach. I tak:

- w każdym bmz WLF - około 300 ton paliwa lotniczego, 400 ton środków materiałowych typu lotniczego i ogólnowojskowego, tj.około 3 jo /jn/ dla lotnictwa WLA;

- w każdym bzaop pśb dla eśsz około 120 ton paliwa lotniczego, 900 szt.ppk 9 M4M i tyleż 9 M17P oraz około 40 000 szt.pocisków raketowych niekierowanych S-5; 65 000 szt. do działek NS-23M, 650 000 szt. naboł do KM-7.62, 160 000 szt. naboł do KM-12,7 oraz pozostałe środki materiałowe typu lotniczego i ogólnowojskowego.

Batalion materiałowego zabezpieczenia WLA, będący integralną częścią BMZ A, posiadający strukturę organizacyjną zobrażowaną na schemacie, rys. 5. o etatowych możliwościach trans-

portowych przedstawionych w tabeli 4 w toku działań bojowych będzie ponosił straty spowodowane oddziaływaniem nieprzyjaciela, jak również straty eksploatacyjne, wynikające z użytkowania sprzętu.

Uwzględniając współczynnik sprawności sprzętu 0,9 - straty bezpowrotne w wysokości średnio 10% w ciągu doby w sprzęcie technicznym, możliwości przewozowe bmz WLA będą różne od etatowych. Możliwości te przedstawiono w tabeli 4.

TABELA 4

Rodzaj transportu	Udział ogół./t/	Wsp. spr. 0,9	Udział w kolejnych dniach operacji wzgl. straty /t/													
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Transport ogólnego przeznaczenia	450	405	405	365	328	295	266	239	215	194	174	157	141	127	114	103
Transport mps	288	259	260	233	210	189	170	153	139	124	112	100	90,0	81,0	76,0	66,0

Uwzględniając współczynnik zużycia poszczególnych środków materiałowych w pododdziałach i oddziałach WLA w toku działań bojowych oraz ponoszone straty w śmigłowcach, dobowe potrzeby środków materiałowych dla WLA zawarte są w tabeli 5.

TABELA 5

Rodzaj środków materiałowych	Potrzeby w kolejnych dniach operacji z uwzględnieniem strat dobowych śmigłowców / w t/													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Techniczne środki transporta	56	49	43	37	32	28	25	21	19	16	14	12	11	9,0
Techniczne mps	111	107	93	81	70	61	53	46	40	35	31	27	23	20

Wymieniona kalkulacja jest uproszczona, ponieważ nie uwzględnia występującej rzeczywistości, nierównomierności zużycia poszczególnych środków materiałowych / w określonych zadaniach/. Do obliczeń przyjęto średnie natężenie działań 5 wyłotów w ciągu doby. W tabeli zawarto potrzeby środków materiałowych dwóch podstawowych rodza

jów środków materiałowych, tj. lotniczych środków rażenia i mps, ponieważ one stanowiąc będą głównie o możliwościach zastosowania bojowego śmigłowców, tzn. odtwarzania ich gotowości bojowej.

Z porównania /bilansu/ danych zawartych w tabeli 4 i 5 wynika, że bmz WLF jest w stanie sprostać zadaniom dowozu środków materiałowych dla lotnictwa WLA.

- w plutonach zaopatrzenia każdej es ZT, elk na dwa dni działań, tj. około 20 ton paliwa lotniczego i tyleż pozostałych środków materiałowych;

- w każdej grupie zabezpieczenia materiałowo-technicznego rozwijanych na lądowiskach pśb, es ZT zapasy te powinny zapewnić działania bojowe przez dobę działań eskadr i powinny wynosić około od 16 500 do 57 000 kg paliwa lotniczego, około 200 szt. ppk 9M14P, tyleż 9M17P, od 3000 do 6000 szt. npk - S-5, od 2250 do 5000 szt. naboł do PK-7,62, około 53 000 szt. naboł do KM-12,7 oraz ~~nie~~ inne środki materiałowe, co w sumie stanowi około od 33 do 108 ton ładunku.

4.3. Organizacja dowozu zaopatrzenia do pododdziałów i oddziałów lotnictwa wojsk lotniczych armii.

Potrzeba utrzymywania określonych wielkości zapasów środków materiałowych w poszczególnych szczeblach organizacyjnych systemu zaopatrywania WLA będzie warunkowała organizację dowozu tych środków. Dowóz ten będzie realizowany z BMZ A przez bmz WLA do wszystkich pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA nie rzadziej, jak raz na dwie doby. Taka częstotliwość dowozu środków materiałowych do pododdziałów i oddziałów WLA wynika z możliwości przewozowych pododdziałów technicznych i tyłowych lotnictwa WLA oraz z przewidywanego natężenia działań bojowych.

Dowóz środków materiałowych dla lotnictwa WLA, w koniecznych

wypadkach będzie też organizowany z wykorzystaniem śmigłowców transportowych i lotnictwa transportowego. ~~Obowiązujący system~~
~~zaspokrywania przedstawi~~ ^{składowe} ~~załącznik nr. ...~~

5. ZABEZPIECZENIE LOTNISKOWE /ŁADOWISKOWE/ LOTNICTWA WOJSK
LOTNICZYCH ARMII

Zabezpieczenie lotniskowe /ładowiskowe/ lotnictwa wojsk lotniczych armii obejmuje, najogólniej ujmując, całokształt przedsięwzięć wykonywanych na lotnisku /ładowisku/ w zakresie jego wyboru, przygotowania do eksploatacji i bazowania śmigłowców oraz w ograniczonym zakresie, remontu.

Ładowisko, aby mogło być wykorzystywane, powinno odpowiadać pewnym wymogom. Wymagania, jakim powinno odpowiadać ładowisko i obszary przylądowiskowe zależą od charakterystyki lotno-technicznej konkretnego śmigłowca. W zależności od ciężaru i typu śmigłowca oraz ze względu na wyposażenie i przeznaczenie, ładowiska można podzielić na następujące klasy /tabela. 6./:

TABELA 6

Klasa ładowiska	Kategoria śmigłowców przewidzianych do eksploatacji ładowiska	Ciężar startowy śmigłowców w tonach
I	lekkie, średnie, ciężkie	powyżej 12
II	lekkie i średnie	do 12
III	lekkie	do 4

Obszar ładowisk i warunki terenowe powinny zapewnić: zamaskowanie rozmieszczenie jednej eskadry śmigłowców, możliwość rozśrodkowania sił i środków zabezpieczenia naziemnego, możliwość szybkiego wyprowadzenia sił i środków w momencie zagrożenia uderzeniem lub uderzenia, ciągłość prowadzenia działań niezależnie od warunków atmosferycznych, pory roku i doby.

Minimalną powierzchnię przyziemia dla pojedynczego śmigłowca stanowi kwadrat o wymiarach:

- dla śmigłowców lekkich - 50 x 50 m;

- dla śmigłowców średnich - 60 x 60 m;
- dla śmigłowców ciężkich - 100 x 100 m.

Na lądowiskach przystosowanych do startów i lądowań w nocy, płaszczyzny przyziemia zwiększa się o jedną trzecią. Lądowisko dla pododdziału śmigłowców powinni mieć tyle wybranych i oznaczonych płaszczyzn przyziemia, ile śmigłowców znajduje się w pododdziale. Odstępy i odległości między płaszczyznami przyziemia muszą gwarantować bezpieczeństwo startu i lądowania oraz zapewnić dobrą obserwację wzrokową wszystkich śmigłowców. W rejonie lądowiska w kierunku startu i podejścia do lądowania nie mogą znajdować się przeszkody terenowe /wyższe niż 10 m/ w odległości od punktu przyziemia:

- dla śmigłowców lekkich - 120 m;
- dla śmigłowców średnich - 200 m;
- dla śmigłowców ciężkich - 300 m.

Spadek terenu wybranego na lądowisko nie powinien przekraczać 3° . Roślinność lub warstwa śniegu na lądowisku nie może być wyższa /większa/ niż 15-20 cm.

~~W działaniach bojowych WLA w związku z częstym manewrem lądowiskowym i ograniczonym czasem do przygotowania lądowisk /węzła lądowiskowego/, podstawową zasadą przy wyborze terenów /rejonów/ pod lądowiska, będzie wybór terenu /rejonu/ nie wymagającego przygotowania pod względem inżynieryjnym lub terenu wymagającego minimum nakładu prac w tym zakresie. Jeżeli nie można całkowicie wyeleminować prac inżynieryjnych podczas przygotowania lądowisk, należy dążyć do tego, aby mogły one być wykonane za pomocą ogólnie dostępnych maszyn i środków. Prace w tym zakresie powinny ograniczać się do oznakowania płaszczyzn startowych, stoisk dla śmigłowców~~

i dróg kołowania /holowania/, usunięcia przeszkód terenowych /drzew krzewów/, w strefie podejść powietrznych, zasypywania lejów, rowów, dołów i utwardzeniu gruntu do potrzebnej wytrzymałości. Teren uprzednio musi być sprawdzony, czy nie jest zaminowany, skażony środkami chemicznymi, promietwórczymi, bakteriologicznymi.

W okresie zimy należy usunąć gołoledź i zasy śniegu.

Zakres prac niezbędnych do przygotowania lądowisk nie powinien przekraczać możliwości sił i środków będących w wyposażeniu pododdziałów technicznych i tyłowych eskadr i pułków przy doraźnej pomocy wojsk rozmieszczonych w pobliżu wybranego terenu pod lądowiska.

Przewiduje się, że przy założonym tempie operacji 40-50 km/dobę, potrzeby ilościowe lądowisk wyniosą:

- dla eś ZT - 3 - 5 lądowisk/dobę;
- dla kluczy śmigłowców ABROT i ABAA - 2-3 lądowiska/dobę;
- dla eskadry lotnictwa łącznikowego - 1-2 lądowiska/dobę;
- dla eskadr śmigłowców bojowych - 3 lądowiska/dobę;
- ogółem potrzeby lądowiskowe wynoszą 9-13 lądowisk w ciągu

doby dla lotnictwa WLA.

Do wykonania zadań zabezpieczenia lądowiskowego przeznaczone są na szczeblu: pśb - kompanie obsługi lotnisk, WLA - kompania remontu nawierzchni lotniskowej bmz WLA.

Kompania obsługi lotnisk/lądowisk/ pśb przygotowuje lądowiska dla eśb pśb.

Kompania remontu nawierzchni lotniskowej bmz WLA do realizacji zadań zabezpieczenia lądowiskowego w swoim składzie posiada wyspecjalizowane siły i środki w postaci dwóch plutonów budowy lotnisk i plutonu saperów jest zdolna przygotować w ciągu doby od 8-12 lądowisk.

Kompania remontu nawierzchni lotniskowej wykonywać będzie główne zadania na korzyść eś ZT, ełk oraz wspomagać działania kompanii

obsługi lotniska pśb. Może ona być wykorzystywana całością sił lub korzystniej, działać drużynami wzmocnionymi siłami i środkami plutonu saperów w składzie es ZT /trzema drużynami, a czwarta w odwodzie dowódcy kompanii/. Jedna drużyna z plutonu remontu nawierzchni lotniskowej jest w stanie przygotować w ciągu doby od 1 do 2 lądowisk.

6. KIEROWANIE SYSTEMEM ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO WOJSK LOTNICZYCH ARMII

6.1. Wymagania kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego

Nie przypadkowo w opracowaniu przyjęto termin "kierowanie" zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA, rozumiejąc przez to, że kierowanie jest pojęciem szerszym, obejmującym przedsięwzięcia zarówno dowodzenia, jak i zarządzania.

"Kierownictwo najogólniej pojęte polega na tym, że impuls dowolny danego osobnika jest dziełem innego osobnika. Osobnik B działa przeto, starając się wykonać plan przyjęty przez innego osobnika A w odniesieniu do działania osobnika B"^{1/}

"Kierowanie - w myśl teorii organizacji i zarządzania jest integralną częścią wszelkiego zorganizowanego działania. W praktyce wyraża się ono w formie czterech ściśle powiązanych ze sobą, sprzężonych i tworzących zwartą całość funkcją kierowania, do których należą: planowanie, organizowanie, pobudzanie i kontrolowanie"^{2/}

Przez kierowanie rozumie się działanie powodujące zachowanie się człowieka /ludzi/ lub rzeczy zgodnie z zamiarem kierującego.^{3/}

Dowodzenie jest podstawową formą kierowania wojskami, opartą na uprawnieniu do kompleksowego kształtowania wszystkich

-----
1/Tadeusz KOTARBIŃSKI: Traktat o dobrej robocie"-W-wa 1958r. str.101.

2/Rozprawa doktorska gen.bryg.Wł.Mroza:"Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji systemów istruktura organów kierowan. szczebla taktycznego wojsk lądowych/DZ DPanc/ w świetle teorii organizacji i zarządzania"-W-wa 1973r. s.14.

3/ Władysław Mróz: Kierowanie i organizacja pracy sztabowej w okresie pokoju. MON-Sztab Gen.W-wa 1974r.

elementów gotowości bojowej w odniesieniu do bezpośrednio i pośrednio podległych żołnierzy, a więc wszechstronnego przygotowania się do działania i do kierowania podczas wykonywania zadań bojowych¹

Głównym celem dowodzenia jest utrzymanie gotowości bojowej poprzez zapewnienie stanu moralno-politycznego, poziomu wyszkolenia bojowego stanu osobowego, uzbrojenia i wyposażenia, odpowiedniego stopnia ukończenia oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych wojsk.

Dowodzenie jest to działanie dowódców i organów dowodzenia mające na celu zapewnienie wykonania przez podległe wojska postawionych im zadań bojowych.^{2/}

Istota dowodzenia polega na podejmowaniu skutecznych decyzji, terminowym przekazywaniu zadań bojowych, konsekwentnym wprowadzaniem ich w życie, a także narzucania nieprzyjacielowi swojej woli przez oddziaływanie na niego wszystkimi siłami i środkami.

Przez dowodzenie należy rozumieć praktyczną działalność dowódców, sztabów, szefów rodzajów wojsk /służb/ skierowaną na przygotowanie i organizację działań bojowych, a także ukierunkowanie wysiłków podległych pododdziałów, oddziałów i związków do wykonania postawionego zadania.

Dowodzenie wojskami obejmuje:

- utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego wojsk i stałej ich gotowości bojowej;
- ciągłe zdobywanie danych o sytuacji oraz wykrywanie /przewidywanie/ prawdopodobnych zamiarów nieprzyjaciela;
- terminowe podejmowanie decyzji i przekazywanie zadań podwładnym;

2/ Regulamin służby sztabów w polu. Wyd.ASG WP, W-wa 1974r.

1/ Władysław Mróz: Kierowanie i organizacja pracy sztabowej w okresie pokoju. MON - Sztab Gen. W-wa 1974r. str.16.

- organizowanie i utrzymanie współdziałania;
- zabezpieczenie działań bojowych, kontrolę wykonania postawionych zadań wojskom i udzielanie im pomocy.

Treścią dowodzenia wojskami są następujące główne funkcje:

- utrzymywanie sił i środków w pełnej gotowości do działań;
- ~~obiektywnie opracowane~~ informacje dotyczące nieprzyjaciela i wojsk własnych, sprecyzowanie celu działania i zamiaru;
- ustalenie etapów i wariantów działania, podjęcie optymalnej w danych warunkach decyzji;
- pozyskiwanie zasobów ludzkich i materiałowo-technicznych;
- zaplanowanie działań i postawienie zadań wykonawcom;
- organizacja współdziałania;
- zapewnienie warunków rozumienia zadań i celów działania oraz wyzwolenia twórczych elementów w działaniu;
- organizacja i sprawdzenie systemu dowodzenia wojskami;
- kontrola wykonania zadań.^{1/}

Zarządzanie jest przedłużeniem dowodzenia. Zarządzanie jako szczególny przypadek dowodzenia jest formą władzy organizacyjnej, która uprawnia osoby funkcyjne do kształtowania niektórych elementów gotowości bojowej lub tylko ich fragmentów w odniesieniu do wojsk podległych danemu szczeblowi kierowania, a więc jest naceLOWANE na przygotowanie tych wojsk do działań zgodnie z zamiarem /rozkazami, itp./ dowódcy i na właściwe ich użycie w walce.^{2/}

W procesie kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA mamy do czynienia z obydwoMA kierunkami tzn. dowodzeniem i zarządzaniem.

Niezależnie od wyżej wymienionego podziału kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA, należy spełniać szereg wymagań

1/J.Orzechowski: Dowodzenie i sztaby. Wyd.BWW MON W-wa 1974r.
Wyd.I. Str.12

2/Rozprawa doktorska gen.bryg.Wł.Mróż - Op.cit....str.57

obowiązujących w dowodzeniu i zarządzaniu w ogóle, czyli stosować następujące zasady: partyjności, celowości, przewidywania, jednoosobowości, centralizacji, ekonomiczności, ciągłości, stanowczości, elastyczności i skrytości.^{1/}

Partyjność polega na uwzględnianiu i stosowaniu w dowodzeniu i zarządzaniu metodologii marksistowsko-leninowskiej oraz aktywnym udziale dowódców, organów dowodzenia w działalności partyjno-politycznej.

Celowość dowodzenia i zarządzania polega na określeniu realnego celu w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA zgodnie z zamiarem zastosowania WLA w operacji /walce/, możliwościami oddziałów /pododdziałów/ urządzeń i zakładów technicznych i tyłowych oraz warunkom konkretnej sytuacji.

Cel zabezpieczenia technicznego i tyłowego dowódca określa w zamiarze operacji /walki/ oraz w zadaniach i zarządzeniach /rozkazach/ tyłowych.

Wszelkie przedsięwzięcia dowodzenia i zarządzania odnośnie do zabezpieczenia działalności technicznego i tyłowego działań bojowych powinny być rozpatrywane z uwzględnieniem tego, w jakim stopniu ich realizacja przyczynia się do osiągnięcia celu przez walczące pododdziały i oddziały WLA.

Przewidywanie polega na określaniu, na podstawie wnikliwej i ciągłej sytuacji techniczno-tyłowej możliwości zmian w zakresie potrzeb, charakteru i przebiegu zabezpieczenia technicznego i tyłowego przyszłych działań WLA i wynikających z nich konsekwencji w dowodzeniu i zarządzaniu tym zabezpieczeniem.

Jednoosobowe dowodzenie /zarządzanie/ polega na osobistym powzięciu decyzji przez dowódcę /szefa, kwatermistrza/itp./, w zakresie swoich kompetencji i realizacji najważniejszych przed-

-----
1/ Regulamin Op.cit... str.18

sięwzięć dowodzenia /zarządzania/ zgodnie z uprawnieniami przyznanymi mu w regulaminach i rozkazach wyższych przełożonych.

Każda osoba organów dowodzenia /zarządzania/ ponosi odpowiedzialność za realizację zadań zgodnie z decyzją dowódcy /szefa/ i zakresem obowiązków wynikających z pełnionej przez nią funkcji.

Centralizacja dowodzenia polega na ukierunkowaniu przez nadrzędny organ dowodzenia wysiłków pododdziałów, urządzeń i zakładów technicznych i tyłowych stosownie do zamiaru dowódcy /szefa/ i planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA, opracowanego zależnie od sytuacji ramowo lub bardziej szczegółowo. Stopień centralizacji powinien odpowiadać konkretnej sytuacji technicznej oraz tyłowej i warunkom działań bojowych.

Ekonomiczność dowodzenia /zarządzania/ polega na stosowaniu takich sposobów działania pododdziałów, urządzeń i zakładów technicznych i tyłowych WLA w konkretnych warunkach pola walki, które zapewnią osiągnięcia celu realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, w jak najkrótszym czasie i kosztem najmniejszego wysiłku oraz zużycia sił i środków oraz strat.

Operatywność dowodzenia /zarządzania/ polega na realizacji niezbędnych w danych warunkach przedsięwzięć dowodzenia /zarządzania/ w takim czasie i z taką szczegółowością, które umożliwiają realizację zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego wykonywanego zadania bojowego. Osiąga się ją przez zapewnienie sprawnie działającego systemu informacji o potrzebach WLA i możliwościach ich zaspokojenia przez poszczególne pododdziały techniczne i tyłowe WLA, zastosowanie właściwych metod podejmowania decyzji w zakresie pracy pododdziałów technicznych i tyłowych i przekazywanie zadań oraz wprowadzenie i umiejętne wykorzystywanie technicznych środków dowodzenia. Operatywność dowodzenia /zarządzania/ pododdziałami tyłowymi i technicznymi WLA powinna zapewnić podjęcie skutecznych decyzji i przekazania zadań wykonawcom w takim czasie, który gwarantuje

przygotowanie i realizację zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa WLA.

Ciągłość dowodzenia /zarządzania/ polega na zapewnieniu dowódcom /szefom/ możliwości ciągłego wpływania na działalność w procesie zabezpieczenia technicznego i tyłowego. Osiąga się ją przez: utrzymywanie ciągłej łączności z przełożonymi i podwładnymi, odpowiednią organizację /urządzenie/ punktów dowodzenia, meldowanie przełożonym oraz informowanie podwładnych o sytuacji techniczno-tyłowej, właściwą organizację pracy i odпочыnków obsad punktów dowodzenia i sprawne odtwarzanie naruszonego systemu kierowania.

Stanowczość dowodzenia /zarządzania/ polega na bezwzględnym, uporczywym wprowadzaniu w czyn powziętej decyzji do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA. Osiąga się ją przez zdecydowanie silną wolę dowódcy /szefa/ w każdej sytuacji, zapobieganie wśród podwładnych nastrojów załamania i paniki.

Elastyczność dowodzenia /zarządzania/ polega na korygowaniu uprzedniej lub powzięciu nowej decyzji do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych oraz stawianiu zadań podwładnym stosownie do zmian zaistniałych w sytuacji technicznej i tyłowej. Osiąga się ją przez wprowadzanie takich zmian do decyzji i planu działania, które zapewniają realizację procesu zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA niezależnie od zmian w sytuacji.

Skrytość dowodzenia /zarządzania/ realizacją zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA polega na zachowaniu w tajemnicy przed nieprzyjacielem wszystkich planowanych i realizowanych przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego i tyłowego i całego systemu kierowania nimi, a zwłaszcza systemu łączności, punktów dowodzenia itp.

Dominującą rolę w zapewnieniu spełnienia wyżej opisanych wymagań w stosunku do kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA powinny spełniać sztaby określonego szczebla, które

są organami dowódców w kierowaniu podległymi pododdziałami i oddziałami.

W swojej działalności wykazują one następujące zadania:

- zbierają, studiują oraz przygotowują dane z zakresu zabezpieczenia technicznego i tyłowego niezbędne dowódcy do podjęcia decyzji;
- koordynują pracę wszystkich służb i pododdziałów;
- doprowadzają rozkazy, zarządzenia i wytyczne dowódców /szefów/ do wykonawców;
- kontrolują przebieg wykonania wydanych rozkazów /zarządzeń/;
- opracowują dokumenty osiągnięcia stanów gotowości bojowej;
- organizują i kontrolują szkolenie bojowe i specjalistyczne stanów osobowych;
- studiują i rozpowszechniają zdobyte doświadczenia w toku działań bojowych;
- czuwają nad zachowaniem tajemnicy służbowej;
- organizują wymianę informacji ze współdziałającymi wojskami;
- prowadzą ewidencję stanu osobowego.

W swojej pracy sztaby powinny wykorzystywać dokładnie opracowane i stale uaktualniany plan działania.

6.2. Znaczenie, cele i zadania kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego, wojsk lotniczych armii.

Znaczenie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA wynika przede wszystkim z bezpośredniej zależności powodzenia wykonania zadań bojowych przez lotnictwo WLA, od sprawnego wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego tych zadań.

O wykorzystaniu lotnictwa WLA i jego zabezpieczeniu tyłowym decydują następujące osoby funkcyjne pionów dowodzenia: ii zarządzania

- w pionie dowodzenia działaniami bojowymi WLA: dowódca armii ogólnowojskowej /pancernej/, dowódca wojsk lotniczych armii, dowódca pułku śmigłowców bojowych, dowódcy eskadr tego pułku i dowódca eskadry lotnictwa łącznikowego, dowódcy brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych, dowódcy kluczy śmigłowców tych brygad, dowódcy dywizji zmechanizowanych /pancernych/, dowódcy eskadr śmigłowców ZT;

- w pionie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa WLA udział biorą: kwatermistrz armii, zastępca dowódcy armii ds technicznych, szef wydziału zabezpieczenia dowództwa WLA /DWLA/, dowódca brygady materiałowego zabezpieczenia armii /BMZ A/, kwatermistrz i zastępcy ds technicznych dowódcy ABROT i ABAA, kwatermistrz i zastępca dowódcy ds technicznych dywizji zmechanizowanych /pancernych/, dowódca batalionu materiałowego zabezpieczenia WLA, dowódca batalionu zabezpieczenia /bzaop/ i starszy inżynier pśb, dowódcy plutonów zaopatrzenia eś ZT, eł A oraz dowódcy drużyn gospodarczych kś ABROT i ABAA.

Ponadto w zarządzaniu działalnością specjalistyczną udział biorą szefowie służb występujący na wszystkich wyżej wymienionych szczeblach organów technicznych i tyłowych.

Nieprzerwane, pełne, terminowe i zgodne z potrzebami zabezpieczenia techniczne i tyłowe działań bojowych lotnictwa WLA działające w znacznym rozproszeniu pododdziałami w szerokim pasie i urzutowaniu w głąb oraz znajdującymi się w ciągłym ruchu ze względu na potrzebę podążania za wojskami lądowymi, będzie bezpośrednio zależało od należyte zorganizowanego, ciągłego i spełniającego wszystkie wymagania opisane w podrozdziale 6.1. kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA.

Celem kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym lotnictwa WLA jest właściwa i terminowa organizacja i realizacja zaspo-

kajania potrzeb związanych z funkcjonowaniem i działalnością bojową pododdziałów eś ZT, pśb, elż, kś ABROT i ABAA poprzez utrzymywanie ciągłego kontaktu pomiędzy dowódcami, szefem Wydziału Zabezpieczenia DWLA, szefami służb kwatermistrzowskich i technicznych poszczególnych szczebli /przełożonymi, podwładnymi i organami współdziałającymi/ oraz wymianę wzajemnej informacji, udzielanie wytycznych, wysłuchiwanie propozycji, podejmowanie decyzji, wydawanie rozkazów i zarządzeń oraz stawianie zadań, zbieranie sprawozdań i meldunków.

Spełnienie celu kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA gwarantuje pełną realizację podstawowych funkcji dowodzenia i zarządzania, a mianowicie: planowania zabezpieczenia technicznego i tyłowego - czyli przewidywanie perspektywistyczne potrzeb wynikających z wymogów pola walki i przewidywanego wykorzystania oddziałów i pododdziałów lotnictwa WLA, w odpowiednim czasie udzielenia wytycznych, umiejętne organizowanie działalności tyłowych ogniw systemu zaopatrywania WLA, uwzględnianie miejsca i czasu działania żołnierzy i pobudzanie poprzez rozkazywanie, koordynowanie działalności w celu dokładnego wykonania zadań i w określonym czasie, kontrolowanie - czyli konsekwentne porównywanie rzeczywistych wyników działania^z założonymi celami i zadaniami.

Głównym elementem procesu kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym lotnictwa WLA jest podjęta w odpowiednim czasie optymalna decyzja do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań. W toku podejmowania decyzji muszą być przestrzegane następujące zasady:

- przełożony nie powinien decydować o tym, o czym może decydować podwładny;
- decyzję /projekt/ powinien przygotować podległy sztab;
- decyzja powinna być podjęta w granicach dopuszczalnego czasu reakcji /podjęta późno nie będzie wykonana/^{1/}

1/ Gen.dyw.Wł.Mróz: Kierowanie i org.pracy sztabowej w okresie pokoju. Wyd.MON Sztab Gen. W-wa 1974r.

W procesie kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa WLA przygotowaniem decyzji zajmuje się sztab wraz z organami technicznymi i tyłowymi odpowiedniego szczebla dowodzenia. Natomiast decyzję podejmuje jednostkowo / w zakresie swoich kompetencji/ bądź odpowiedni dowódca, bądź szef /kwatermistrz, szef służb technicznych/.

Do zadań kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa WLA zaliczyć należy:

- systematyczne zbieranie informacji od nadrzędnych dowództw i sztabów oraz organów zaopatrzenia o zadaniach stawianych lotnictwu WLA, planowanym manewrze, przedzielanych limitach, zasadach ich wykorzystania i zaopatrywania oraz dowozie środków materiałowych, jak również o zasadach i możliwościach wykorzystania rejonów, dróg, przepraw, stacji załadowniczych /wyładowniczych/, urządzeń ewakuacyjno-remontowych, ewakuacyjno-medycznych i innych elementów techniczno-tyłowych oraz środków łączności.

- stałe zbieranie informacji od podległych ogniw technicznych i tyłowych o aktualnym stanie i ukończeniu, rozmieszczeniu, wykonywanych zadaniach, zużyciu środków materiałowych, potrzebach, stanie technicznym sprzętu, stratach w stanie osobowym, sprzęcie i środkach materiałowych, a zwłaszcza o możliwościach zabezpieczenia technicznego i tyłowego zadań bojowych oddziałów i pododdziałów WLA.

- ciągle zbieranie informacji o taktyce oddziaływania nieprzyjaciela zarówno powietrznego, jak i grup specjalnych na elementy zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA, a zwłaszcza na lądowiska, kolumny, bazy itp.

- systematyczne zbieranie informacji o terenie w przewidywanym rejonie działań bojowych /charakterystyka dróg, rejonów nadających się do przygotowania lądowisk, infrastruktura, stosunku

ludności cywilnej do naszych wojsk, stanu sanitarno-epidemicznego, zasobności w źródła wody, zasoby miejscowe itp./.

- ciągła obserwacja warunków meteorologicznych w poszczególnych porach roku i ich wpływ na możliwości wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA.

- Systematyczna, dokładna analiza danych i opracowywanie na poszczególnych szczeblach dowodzenia referatów i meldunków o możliwościach tyłów oraz propozycji do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań lotnictwa WLA stanowiących podstawę do podjęcia decyzji przez dowódców pododdziałów i oddziałów WLA.

- Podejmowanie decyzji do zabezpieczenia technicznego oraz tyłowego działań bojowych WLA.

- Opracowywanie dokumentów tyłowych /rozkazów tyłowych, zarządzeń, planów zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych i manewru lądowiskowego, planów zabezpieczenia materiałowego i dowozu środków materiałowych, itp.

- Terminowe jednoznaczne przekazywanie zadań podległym pododdziałom technicznym i tyłowym w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa WLA.

- Systematyczna kontrola wykonania zadań realizowanych w ramach zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA.

- Zapewnienie łączności z podległymi i współpracującymi pododdziałami technicznymi i tyłowymi oraz zainteresowanymi sztabami i dowództwami z uwzględnieniem skrytości i szybkości przekazywania informacji.

6.3. Struktura kierowania systemem zabezpieczenia tyłowego

Struktura organizacyjna WLA przewiduje wykorzystanie jego sił na następujących szczeblach:

- armii ogólnowpjskowej /pancernej/: pśb, składający się z trzech eskadr śmigłowców bojowych i elk;

- dywizji: eskadra śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych /eśrł/;
- brygady rakiet operacyjno-taktycznych i brygady artylerii - klucz śmigłowców.

Stosownie do wyżej przedstawionej zasady wykorzystania /podporządkowania/ lotnictwa WLA będzie również kształtowała się kierowanie systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego na odpowiednich szczeblach.

Powiązania i zależności na wszystkich szczeblach zarówno organów dowodzenia w zakresie wykorzystania WLA na polu walki, jak i organów biorących udział w procesie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa WLA powodują, że w kierownictwie występują wyraźne cztery kierunki działania:

- dowodzenie działaniami bojowymi lotnictwa WLA;
- dowodzenie w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego przez dowódców poszczególnych szczebli;
- dowodzenie pododdziałami techniczno-tyłowymi przez nadrzędne organa techniczno-tyłowe;
- zarządzanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA.

Dowodzenie działaniami bojowymi lotnictwa WLA przebiega w relacjach:

- dowódca armii ogólnowojskowej ;
- dowódca wojsk lotniczych armii;
- dowódca wojsk lotniczych armii - dowódcy oddziałów i pododdziałów lotnictwa armii;
- dowódca armii ogólnowojskowej - dowódcy brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych;
- dowódca armii ogólnowojskowej - dowódcy dywizji zmechanizowanych i pancernych;
- dowódcy brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych-

dowódcy kluczy śmigłowców ABROT i ABAA;

- dowódcy dywizji zmechanizowanych i pancernych;
- dowódcy eskadr rozpoznawczo-łącznikowych;
- dowódcy pułków śmigłowców bojowych - dowódcy eskadr pułku śmigłowców bojowych;
- dowódcy eskadr śmigłowców bojowych, eskadry lotnictwa łącznikowego, eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych i kluczy śmigłowców ABROT i ABAA - podległy personel.

Dowodzenie w poszczególnych relacjach będzie polegało na określaniu sposobów wykorzystania lotnictwa WLA, taktyki jego zastosowania na polu walki /natężenia działań, stosowanych środków rażenia, typowania obiektów do zwalczania i rozpoznania przez lotnictwo WLA, składu grup, sposobów atakowania, zagadnień współdziałania, itp/ oraz na stawianiu zadań oddziałom /pododdziałom/ WLA na podstawie podjętych decyzji i kontrolę wykonania postawionych zadań.

Dowodzenie w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa WLA przez dowódców poszczególnych szczebli przebiega w relacjach:

- dowódca armii ogólnowojskowej - dowódca wojsk lotniczych armii;
- dowódca armii - kwatermistrz armii;
- dowódca armii - zastępca ds technicznych armii;
- dowódca WLA - szef wydziału zabezpieczenia DWLA;
- dowódca brygady artylerii - kwatermistrz i szef służb technicznych brygady;
- dowódca brygady rakiet operacyjno^c-taktycznych - kwatermistrz i szef służb technicznych brygady;
- dowódca dywizji zmechanizowanej /pancernej/ - kwatermistrz i szef służb technicznych dywizji;
- dowódca pśb - dowódca batalionu zaopatrzenia i starszy inżynier pułku;

- dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych dywizji eskadry lotnictwa łącznikowego armii - dowódcy plutonów zaopatrzenia eskadr;

- dowódcy kluczy ABROT i ABAA - dowódcy drużyn gospodarczych kluczy.

Dowodzenie w wyżej podanych relacjach wynika z zasady: "Kto stawia zadania - odpowiada za ich zabezpieczenie techniczne i tyłowe" i polega na informowaniu służb technicznych i tyłowych o zadaniach stojących przed związkami operacyjnymi, taktycznymi, oddziałami i pododdziałami, dokonaniu oceny sytuacji techniczno-tyłowej w zakresie możliwości zabezpieczenia zadania, podjęciu decyzji do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych oraz postawieniu zadań tyłom.

Dowodzenie pododdziałami i oddziałami technicznymi i tyłowymi przez nadrzędne organa techniczne i tyłowe przebiega w relacjach:

- kwatermistrz armii ogólnowojskowej - zastępca ds technicznych - szef Wydziału Zabezpieczenia DWLA;

- kwatermistrz armii i zastępca ds technicznych - kwatermistrz i zastępcy ds technicznych dywizji zmechanizowanych i pancernych;

- kwatermistrz armii i szef służby technicznych armii - kwatermistrze i szef służb technicznych brygad ABROT i ABAA;

- kwatermistrz armii - dowódca brygady materiałowego zabezpieczenia armii;

- szef służb technicznych armii - dowódca armijnej brygady remontowej;

- dowódca brygady materiałowego zabezpieczenia armii - dowódca batalionu materiałowego zabezpieczenia WLA;

- kwatermistrz dywizji zmechanizowanej /pancernej/ - dowódca batalionu zaopatrzenia dywizji;

- szef służb technicznych dywizji zmechanizowanej/pancernej

szeftowie słuźb technicznych pułków ;

- dowódcą batalionu zaopatrzenia pśb, dowódcy plutonów zaopatrzenia eśrł dywizji, dowódcy kluczy śmigłowców ABROT i ABAA - podległy im stan osobowy.

Dowodzenie w powyższych relacjach będzie polegało na utrzymaniu wysokiego stanu moralno-politycznego, stanu gotowości bojowej, poziomu wyszkolenia bojowego i specjalistycznego, wyposażenia i uzbrojenia oraz zabezpieczenia technicznego i tyłowego własnych sił i środków. W zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych oddziałów i pododdziałów lotnictwa WLA polegało ono będzie na realizacji wszystkich przedsięwzięć dowodzenia od wytycznych poprzez wysłuchiwanie propozycji, podejmowanie decyzji i stawianie konkretnych zadań.

Zarządzanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA przebiega w relacjach: organa techniczne i tyłowe armii - organa techniczne i tyłowe WLA oraz wyższe szczebla dowodzenia słuźb specjalistycznych - niższe szczeble słuźb specjalistycznych, zarówno w tyłach ogólnowojskowych, jak i tyłach lotniczych. Do powyższych zaliczamy relacje:

- kwatermistrz armii ogólnowojskowej i zastępca ds technicznych armii - szef wydziału zabezpieczenia DWLA;

- kwatermistrz i szefowie słuźb technicznych dywizji- dowódcy plutonów zaopatrzenia eśrł dywizji;

- kwatermistrz i szefowie słuźb technicznych ABROT i ABAA- dowódcy drużyn gospodarczych kś brygad;

- szef wydziału zabezpieczenia DWLA - dowódcą batalionu zaopatrzenia pśb i dowódcą plutonu zaopatrzenia eś ZT;

- poszczególni szefowie /oficerowie/ słuźb szczebla wyższego - ich odpowiedniej szczebla niższego zarówno w pionie tyłów ogólnowojskowych armii jak i w pionie tyłów WLA, mp.: szef słuźby samochodowej armii - szef słuźby samochodowej dywizji starszy

oficer służb technicznych wydziału zabezpieczenia DWLA - szef służby samochodowej batalionu zaopatrzenia pśb, itp.

Kierowanie w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa WLA nie będzie polegało ~~na~~ w wyżej wymienionych relacjach na kształtowaniu wszystkich wyszczególnionych cech dowodzenia, lecz tylko niektórych z nich. Będzie ono polegało przede wszystkim na informowaniu szczebli współpracujących lub podległych o sytuacji, podjętych decyzjach dotyczących np. wykorzystania limitów, źródeł zaopatrzenia, możliwości korzystania z urządzeń wyższego szczebla, wyznaczonych rejonów dyslokacji, wykorzystaniu dróg, o przydziale i dowozie ⁱ środków materiałowych i sprzętu, itp. na wydawaniu zarządzeń odnośnie działalności określonych służb, udzielaniu specjalistycznej pomocy oraz zbieraniu meldunków i sprawozdań o stanie i możliwościach poszczególnych służb, pododdziałów, oddziałów itp.

6.4. Obieg informacji w systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym. Zakres kompetencji osób funkcyjnych.

Duża stosunkowo liczba osób funkcyjnych, biorących udział w kierowaniu systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa WLA, jak również sprzężenie ze sobą dużej ilości szczebli kierowania w płaszczyźnie pionowej i poziomej, wymagają szczególnie dokładnego i przejrzystego obiegu informacji.

W celu uniknięcia nadmiaru informacji, a tym samym dezorganizacji kierowania, szczebla nadrzędne ~~o~~ powinny otrzymywać od podwładnych tylko te dane, które są niezbędne do kierowania /oceny sytuacji, podjęcia decyzji, postawienia zadań/, szczebla podległe /wykonawcze/ powinny otrzymywać tylko tyle danych, aby im wystarczyły do realizacji zadań /treść i zakres zadań, przydzielone limity, uzupełnienia, wzmocnienie, dane współdziałania, charakterys-

tyka nieprzyjaciela, taktyka jego działań itp.

Podczas zbierania, opracowywania i przekazywania informacji należy kierować się następującymi zasadami:^{1/}

- główny wysiłek powinien być skupiony na zdobywaniu /zbieraniu/ i opracowywaniu oraz szybkim przekazywaniu informacji szczególnie pilnych;

- informacje szczególnie pilne należy przekazywać /meldować/ w pierwszej kolejności z reguły do dowódcy lub innej osoby funkcyjnej;

- selekcji informacji należy dokonywać na każdym szczeblu dowodzenia;

- forma i sposób przekazania nie mogą powodować zniekształceń informacji.

Każda osoba funkcyjna ponosi pełną odpowiedzialność za wiarygodność i aktualność danych przygotowanych przez siebie i podległy personel.

W zależności od zakresu posiadanych uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych osób funkcyjnych występujących w systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym, zgodnie z relacjami wyszczególnionymi w podrozdziale 6.3., informacje będą przekazywane w różnych formach rozkazów, zarządzeń, decyzji, zadań, referatów, propozycji, meldunków, sprawozdań, wyciągów z planów, komunikatów, itp.

Zakres kompetencji osób funkcyjnych na poszczególnych szczeblach w stosunku do zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA, biorąc pod uwagę obowiązującą strukturę organizacyjną i zasady podporządkowania jest następujący:

1. Dowódca armii ogólnowojskowej

Dowodzi wojskami armii osobiście i przez sztab, a także przez swoich zastępców, szefów rodzajów wojsk i służb. Wojskami

1/ Regulamin służby sztabu w polu. Wyd. ASG WP 1979r.

lotniczymi armii dowodzi za pośrednictwem dowódcy wojsk lotniczych armii - zastępcy dowódcy armii ds lotnictwa. Stawiając zadania dowódcy WLA określa główny wysiłek WLA, określa zasady bazowania i organizacji manewru lądowiskowego WLA w stosunku do ugrupowania wojsk armii w poszczególnych okresach działań bojowych.

Stawiając zadania kwatermistrzowi armii określa zadania tyłów armii wykonywanych na rzecz zabezpieczenia działań bojowych WLA /zasady zaspokajania w środki materiałowe, wysokości utrzymywania zapasów i ich urzutowanie, dowozu środków materiałowych itp./.

Stawiając zadania zastępcy dowódcy armii ds technicznych określa zadania służb technicznych wykonywanych na rzecz WLA w zakresie zabezpieczenia technicznego /w tym remontu pojazdów mechanicznych, ewakuacji technicznej, części zamiennych itp/.

Stawiając zadania szefowi służby inżynieryjno-saperskiej określa zadania w zakresie pomocy w pokonywaniu odcinków niesprawnych dróg przepraw przez kolumny zabezpieczenia naziemnego WLA, niesienie pomocy WLA w zakresie rozbudowy inżynieryjnej /lądowisk/, rozminowania terenu, utrzymaniu dróg lądowiskowych itp.

Stawiając zadania szefowi sztabu określa zakres czynności na korzyść WLA związanych z utrzymaniem łączności, organizacji obrony i ochrony bazowania WLA.

Natomiast stawiając zadania poszczególnym dowódcom dywizji ~~kmx~~ oraz ABROT i ABAA określa ogólnie zakres i sposób wykorzystania lotnictwa ZT /esrł ZT/ oraz brygad, a także informuje, w jaki sposób będą na ich korzyść wykorzystywane eskadry śmigłowców bojowych pśb.

2. Kwatermistrz armii ogólnowojskowej.

Odpowiada za przygotowanie dowódcy armii danych do decyzji i realizację zadań związaną z organizacją tyłów, dowozem środków materiałowych oraz za zaopatrywanie i obsługę wojsk armii przez

podległe mu oddziały i służby.

W zakresie zabezpieczenia tyłowego WLA odpowiada za:

- planowanie i organizowanie zabezpieczenia tyłowego WLA w zakresie dowozu środków materiałowych typu ogólnowojskowego i lotniczego;
- organizowanie zabezpieczenia medycznego oraz ewakuację rannych i chorych z WLA;
- opracowanie zarządzenia /rozkazu/ tyłowego, określającego zasady korzystania przez WLA z poszczególnych rodzajów zabezpieczenia tyłowego, dróg manewru, dowozu, ewakuacji oraz rejonów rozmieszczenia elementów tyłowych;
- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji zabezpieczenia transportowego dla WLA, rozpoznania sanitarnego wojsk i ludności cywilnej w pasie zadań;
- współpracę z zastępcą dowódcy wojsk lotniczych frontu ds techniki i zaopatrzenia w zakresie zabezpieczenia tyłowego WLA;
- kierowanie fachową działalnością w podległych związkach taktycznych oraz składach polowych służb kwatermistrzowskich /BMZ A/ z uwzględnieniem potrzeb WLA;
- udzielanie wytycznych i wydawanie rozkazów oraz stawianie zadań kwatermistrzom związków taktycznych w zakresie zabezpieczenia tyłowego WLA;
- wydzielanie sił i środków do likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową przez nieprzyjaciela na obiekty tyłowe WLA;
- organizowanie zbiórki i ewakuacji uszkodzonego i zbędnego sprzętu i materiałów ogólnowojskowych w tym i z WLA oraz udzielanie wytycznych odnośnie eksploatacji zasobów miejscowych i zdobytych wojennych przez WLA;
- wydawanie wytycznych i zarządzeń szefom wydziału zabezpieczenia DWLA w zakresie zabezpieczenia działań bojowych WLA pod względem tyłowym.

3. Zastępca dowódcy armii ogólnowojskowej ds technicznych

odpowiada głównie za przygotowanie dowódcy armii danych do decyzji i realizację zadań odnośnie do zabezpieczenia technicznego działań bojowych.

W zakresie zabezpieczenia technicznego WLA odpowiada za:

- zabezpieczenie WLA w rakiety, amunicję i uzbrojenie ogólnowojskowe, zestawy remontowe oraz ogólnowojskowy sprzęt techniczny;
- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji rozpoznania technicznego, ewakuacji i remontu uszkodzonego uzbrojenia i ogólnowojskowego sprzętu technicznego będącego w wyposażeniu WLA;
- kierowanie specjalistyczną działalnością jednostek remontowo-ewakuacyjnych armii i technicznymi składami polowymi z uwzględnieniem ich działalności na korzyść WLA;
- nadzór nad prawidłową eksploatacją uzbrojenia i sprzętu technicznego ogólnowojskowego rodzajów wojsk, w tym i WLA;
- uzgadnianie z kwatermistrzem armii oraz informowanie dowództwa WLA odnośnie ugrupowania, rozmieszczenia, przemieszczenia elementów zabezpieczenia technicznego armii;
- uzgadnianie i opracowywanie danych do zarządzenia /rozkazu tyłowego/ z uwzględnieniem zasad korzystania przez WLA z zabezpieczenia technicznego armii;
- prognozowanie strat uzbrojenia i ogólnowojskowego sprzętu technicznego, będącego w wyposażeniu WLA;
- współpraca ze sztabem ogólnowojskowym, szefami rodzajów wojsk, w tym z dowództwem WLA, w zakresie zabezpieczenia WLA w rakiety, amunicję oraz sprzęt i materiały techniczne;
- wydzielanie sił i środków do likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia na obiekty WLA;

- organizowanie wykorzystania przez WLA miejscowego zaplecza i zdobyczej techniki bojowej;

- wydawanie wytycznych i zarządzeń w zakresie zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa WLA pod względem technicznym;

4. Dowódca wojsk lotniczych armii

Odpowiada za organizację i realizację dowodzenia i współdziałania lotnictwa WLF i lotnictwa WLA z wojskami armii we wszystkich podstawowych rodzajach działań bojowych.

W zakresie kierowania działaniami WLA stanowi organ dowodzenia dowódcy armii.

Zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA kieruje przez szefa wydziału zabezpieczenia DWLA. W tym zakresie dowódca WLA wydaje zarządzenia /rozkazy/ do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA.

5. Szef wydziału zabezpieczenia DWLA podlega bezpośrednio dowódcy WLA i odpowiada za zabezpieczenie techniczne i tyłowe działań bojowych WLA. W tej kwestii ściśle współpracuje i podlega kwatermistrzowi i zastępcy ds technicznych armii.

Do jego obowiązków należy:

- bieżąca znajomość rozmieszczenia oraz ukończenia oddziałów i pododdziałów WLA oraz zabezpieczających je pododdziałów technicznych i tyłowych, jak również ich możliwości w tym zakresie

- prowadzenie aktualnego rozliczenia i planowanie potrzeb sił i środków zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA w postaci "Planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA";

- przyjmowanie codziennych meldunków o realizacji zabezpieczenia tyłowego i technicznego od podległych pododdziałów techniczno-tyłowych, opracowywanie zbiorczych meldunków i przekazy-

wanie ich do sztabu armii;

- planowanie i uzgadnianie z wydziałem komunikacji tyłowego stanowiska dowodzenia armii /TSDA/ dróg przemieszczania rzutów zabezpieczenia naziemnego pododdziałów i oddziałów WLA;

- planowanie zabezpieczenia lądowiskowego przebazowania WLA w ścisłym współdziałaniu z wydziałem planowania stanowiska dowodzenia armii;

- opracowywanie i składanie dowódcy WLA meldunków i propozycji odnośnie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA;

- opracowywanie i dostarczanie do adresatów zarządzeń /rozkazów/ DWLA i własnych do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA;

- opracowanie danych do legendy "Planu działań bojowych WLA"

Szef wydziału zabezpieczenia DWLA do wykonywania wyżej wymienionych zadań w składzie wydziału ma odpowiednich specjalistów - starszych oficerów i oficerów w zakresie służby inżynieryjno-lotniczej oraz technicznej sprzętu naziemnego i kwatermistrzowskiej.

Do obowiązków specjalistów służby inżynieryjno-lotniczej w zakresie zabezpieczenia inżynieryjno-lotniczego należy:

- opracowywanie planu przedsięwzięć inżynieryjno-lotniczego przygotowania i zabezpieczenia działań lotnictwa WLA;

- prowadzenie i uzupełnianie inżynieryjno-operacyjnych obliczeń we współpracy z nawigatorem DWLA;

- codzienna analiza meldunków o stanie sprzętu lotniczego WLA, dokonanych remontach polowych oraz zabezpieczeniu pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA w części zamienne i amateriały;

- prowadzenie analizy zużycia lotniczych środków bojowych oraz resursów sprzętu lotniczego i zgłaszanie potrzeb jego uzupełniania;

- ustalanie i składanie zapotrzebowań na specjalistów służby inżynieryjno-lotniczej/SIL/, silniki lotnicze, agregaty, zespoły i materiały do napraw uszkodzonego sprzętu z uwzględnieniem odzysku części zamiennych ze sprzętu uszkodzonego nie podlegającego remontowi;

- przygotowanie i przekazywanie codziennych meldunków dotyczących sprzętu lotniczego i personelu SIL w pododdziałach i oddziałach WLA do sztabu armii oraz do TSD WLF;

- przygotowanie dla szefa wydziału zabezpieczenia DWLA danych odnośnie możliwości realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjno-lotniczego działań bojowych WLA;

- opracowywanie dokumentów i meldunków dotyczących realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjno-lotniczego działań bojowych WLA.

Do obowiązków specjalistów służb technicznych i kwatermistrzowskich w zakresie realizacji zadań odnośnie zabezpieczenia technicznego sprzętu naziemnego oraz kwatermistrzowskiego należy:

- bieżąca znajomość rozmieszczenia, ukompletowania i możliwości pododdziałów zabezpieczenia techniczno-tyłowego WLA;

- planowanie i rozliczanie potrzeb sił i środków zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych WLA;

- sporządzanie i składanie do sztabu armii codziennych zbiorczych meldunków o stanie sprzętu technicznego zabezpieczenia naziemnego oraz potrzebach służb kwatermistrzowskich;

- opracowywanie danych dla szefa wydziału zabezpieczenia DWLA odnośnie sposobu realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i kwatermistrzowskiego działań bojowych WLA;

- ustalanie i składanie zapotrzebowań na specjalistów służby samochodowej, elektrogazowej, lotniskowej, uzbrojenia i elektroniki zdrowia itp. oraz części zamienne do naziemnego sprzętu technicznego i uzbrojenia ogólnowojskowego.

6. Dowódca brygady materiałowego zabezpieczenia armii podlega bezpośrednio kwatermistrzowi armii i jest przełożonym wszystkich żołnierzy brygady, w tym i bmz WLA.

W zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA do jego obowiązków należy:

- kierowanie realizacją zadań związanych z utrzymywaniem wysokiej gotowości bojowej bmz WLA;
- znajomość sytuacji operacyjno-tyłowej WLA w stopniu zapewniającym podjęcie właściwej decyzji do zaopatrywania pododdziałów i oddziałów WLA;
- znajomość planu dowozu środków materiałowych do pododdziałów i oddziałów lotnictwa WLA, znajomość wykorzystania pododdziałów bmz WLA do wsparcia działań pododdziałów i oddziałów WLA w zakresie zabezpieczenia lądowiskowego i inżynieryjno-saperskiego;
- znajomość ukompletowania i stanu sił i środków oraz możliwości wykonania zadań przez bmz WLA;
- przyjmowanie i magazynowanie środków materiałowych przeznaczonych dla WLA;
- opracowywanie meldunków z zakresu realizacji dowozu środków materiałowych do pododdziałów i oddziałów WLA oraz składanie ich do TSDA.

7. Dowódca batalionu materiałowego zaopatrzenia WLA podlega bezpośrednio dowódcy BMZA. Jest przełożonym stanu osobowego bmz. Odpowiada za gotowość pododdziałów bmz do wykonania zadań związanych z dowozem środków materiałowych i przygotowaniem lądowisk pododdziałom lotniczym WLA.

Bezpośrednio odpowiada za:

- utrzymanie wysokiego poziomu moralno-politycznego podległych mu żołnierzy;
- znajomość sytuacji taktyczno-tyłowej WLA /rozmieszczenie

lotnictwa WLA w pasie armii, sytuacja na drogach dowozu itp/;

- podejmowanie i dowóz środków materiałowych pododdziałom WLA;

- utrzymanie w sprawności technicznej sprzętu bmz WLF, dbałość o zachowanie dużych możliwości przewozowych;

- właściwe zabezpieczenie techniczne i tyłowe działalności bmz WLF;

- stawianie zadań podległym dowódcom pododdziałów do wykonania zadań bojowych /dowozu środków materiałowych, zabezpieczenia lądowiskowego, inżynieryjno-saperskiego, technicznego i tyłowego/;

- nadzór nad prowadzeniem dokumentacji przez sztab bzaop.

Szef służb technicznych bmz podlega bezpośrednio dowódcy bmz.

Do jego obowiązków należy:

- planowanie eksploatacji i ewakuacji sprzętu technicznego bmz;

- zapewnienie właściwego wykorzystania części zamiennych do sprzętu technicznego bmz;

- nadzrowanie i kierowanie pracą pododdziału remontowego /pl rpk/ bmz oraz składu lotniczo-technicznego;

- sporządzanie i składanie obowiązujących meldunków z realizacji zadań zabezpieczenia technicznego bmz;

- szkolenie specjalistyczne podległego stanu osobowego;

- prowadzenie kontroli ilości i jakości zmagazynowanych części zapasowych i sprzętu lotniczo-technicznego;

- prowadzenie obowiązującej dokumentacji.

Dowódcy kompanii transportowych podlegają bezpośrednio dowódcy bmz. Odpowiadają za:

- utrzymanie w wysokim stopniu gotowości eksploatacyjnej pojazdów mechanicznych;

- podejmowanie i dowóz środków materiałowych do pododdziałów WLA;
- przestrzeganie zasad organizacji dowozu i jego realizacji przez dowódców kolumn samochodowych.

Dowódca kompanii remontu nawierzchni lotniskowej podlega dowódcy bmz. Odpowiada za:

- ustalenie zakresu i ilości robót koniecznych do wykonania podczas przygotowania lądowisk;
- kalkulacji potrzeb sił i środków do wykonania określonych zadań zabezpieczenia lądowiskowego;
- technologię i organizację wykonywanych prac inżynieryjno-lądowiskowych;
- organizację zabezpieczenia technicznego i tyłowego stanu osobowego wykonującego zadania;
- terminowość wykonania otrzymanych zadań;
- szkolenie specjalistyczne stanu osobowego kompanii;
- prowadzenie nakazanej dokumentacji.

8. Dowódca pułku śmigłowców bojowych ■ WLA

Dowodzi pułkiem osobiście i za pośrednictwem swojego sztabu, a także przez swoich zastępców. Odpowiada za stan moralno-polityczny, dyscyplinę i poziom wyszkolenia stanu osobowego pułku, gotowość bojową, uкомплекotowanie i wyposażenie oraz za całokształt działalności w tym i jego zabezpieczenie techniczne i tyłowe.

Dowódca pułku jako podstawę dowodzenia wykorzystuje rozkazy i zarządzenia oraz wytyczne dowódcy wojsk lotniczych armii - zastępcy dowódcy armii ds lotnictwa oraz dane o stanie i możliwościach pułku uzyskiwane przez własny sztab.

W szczególności dowódca pułku odpowiada za:

- stan pśb zarówno w rejonie stałej dyslokacji, jak i po

przebazowaniu jego pododdziałów w rejon wyjściowy do operacji;

- wyszkolenie personelu latającego oraz przygotowanie do wykonania zadań;

- wykonanie zadań bojowych w konkretnych warunkach terenowych, sytuacji naziemnej, powietrznej, atmosferycznej przez eskadry śmigłowców bojowych;

- organizację bazowania, przebazowywania, odtwarzania gotowości bojowej, obronę i ochronę lądowisk oraz maskowanie bazowania i działalności na lądowiskach;

- dowodzenie pułkiem z ziemi i w powietrzu;

- zabezpieczenie techniczne i tyłowe działań bojowych i manewru lądowiskowego pułku oraz jego poszczególnych eskadr.

Zabezpieczeniem technicznym i tyłowym dowódca pułku dowodzi za pośrednictwem starszego inżyniera oraz dowódcy batalionu zaopatrzenia.

Jednym z ważniejszych warunków zapewniających właściwą organizację dowodzenia zabezpieczeniem technicznym i tyłowym działań bojowych pśb - ze względu na ogrom jego zadań i ograniczony czas do ich wykonania - jest zapoznanie w odpowiednim czasie dowódcy batalionu zaopatrzenia z przewidywanymi działaniami pułku i stawianie tyłom zadań.

Zapoznanie dowódcy batalionu zaopatrzenia i starszego inżyniera z planami wykorzystania eskadr pułku oraz ich manewru lądowiskowego umożliwia wcześniejsze zorganizowanie i utworzenie bazy techniczno-lądowiskowej niezbędnej do zabezpieczenia manewru lądowiskowego i wykonania zadań pułku.

Dowódca pśb powinien dostarczać dowódcy batalionu zaopatrzenia i starszemu inżynierowi następujących danych:

- przewidywany rejon przyszłego bazowania - rozmieszczenie lądowisk w planowanym pułkowym węźle lądowiskowym;

- przewidywany okres bazowania na poszczególnych lądowiskach;
- przewidywane natężenie działań bojowych /liczby wylotów w ciągu doby/;
- przeciętny okres przebywania w powietrzu w trakcie wylotu bojowego;
- potrzeby środków materiałowych /wariant uzbrojenia, paliwo, olej itp./;
- terminy i ilość dowozu środków materiałowych ze składów nadrzędnych do batalionu zaopatrzenia;
- terminy, wykorzystania dróg marszu itp.

Powyższe dane oraz wytyczne w zakresie przygotowania i dostarczenia danych do decyzji stanowią podstawę do organizacji zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych pśb przez dowódcę batalionu zaopatrzenia i starszego inżyniera pułku.

Po wysłuchaniu danych m.in. dowódcy batalionu zaopatrzenia i starszego inżyniera, dowódca pułku podejmuje decyzję do działań bojowych pułku / w tym do zabezpieczenia technicznego i tyłowego/ i stawia im zadania.

9. Dowódca batalionu zaopatrzenia pułku śmigłowców bojowych

Jest przełożonym całego stanu osobowego batalionu i podlega bezpośrednio dowódcy pśb. Ponosi odpowiedzialność za gotowość pododdziałów i służb do wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych pułku oraz za stan moralno-polityczny, dyscyplinę i wyszkolenie stanu osobowego.

Dowódca batalionu zaopatrzenia kieruje osobiście działalnością pododdziałów i służb batalionu.

Podstawę dowodzenia batalionem przez jego dowódcę stanowią rozkazy dowódcy pułku oraz dane uzyskiwane od szefa wydziału za-

bezpieczenia DWLA, jak również informacje opracowane przez sztab batalionu zaopatrzenia o stanie i możliwościach realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Dowódca batalionu zaopatrzenia powinien dostarczać dowódcy pśb następujących danych o:

- stanie środków materiałowych znajdujących się w batalionie zaopatrzenia i na poszczególnych lądowiskach / w rzutach zabezpieczenia naziemnego czy też w grupach zabezpieczenia techniczno-lądowiskowego/;

- dowozie środków materiałowych z zewnętrznych źródeł zaopatrzenia;

- możliwościach odtwarzania gotowości bojowej eskadr,kluczy;

- możliwości i sposobie zabezpieczenia przebazowania eskadr i pułku na nowy węzeł lotniskowy;

- możliwości zapewnienia obrony i ochrony oraz maskowania bazowania i manewru lądowiskowego;

- właściwościach i sposobach zapewnienia warunków obsługi gospodarczo-bytowej i medycznej stanu osobowego.

Dowódca batalionu zaopatrzenia dowodząc nim stawia podwładnym zadania i dostarcza następujących danych:o:

- miejscu rozmieszczenia i stanie lądowisk przeznaczonych do bazowania poszczególnych eskadr i czas osiągnięcia na nich gotowości w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych śmigłowców;

- drogach przemieszczania rzutów naziemnych oraz organizacji regulacji ruchu podczas marszu rzutów;

- potrzebach środków materiałowych do zabezpieczenia działań bojowych oraz o organizacji zabezpieczenia techniczno-lądowiskowego;

- planowanym dowozie środków materiałowych /źródła,trans-

port, czas dowozu/;

- liczbie śmigłowców przewidywanych do zabezpieczenia na nowych lądowiskach;
- przewidywanym natężeniu działań bojowych zabezpieczanych eskadr;
- organizacji zabezpieczenia medycznego oraz gospodarczo-bytowego;
- miejscu przebywania dowódcy batalionu łączności z nim, czasie i sposobie składania meldunków.

6.5. Metody i treść pracy w procesie kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Metody pracy osób funkcyjnych /dowódców, kwatermistrzów, zastępców/ zależą od treści zadań, czasu wydzielonego do ich wykonania, aktualnej sytuacji bojowej, stopnia zaangażowania osób funkcyjnych /dowództwa/ w kierowaniu procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego, stanu ukończenia organów dowodzenia, poziomu ich wykształcenia i doświadczenia oraz od wyposażenia stanowisk dowodzenia w techniczne środki dowodzenia.

W zależności od czasu, którym osoby funkcyjne /dowódcy/ do organizowania działań dysponują, w tym zabezpieczenia technicznego i tyłowego, można stosować metodę pracy równoległej i kolejnej.

Z uwagi na szybko zmieniającą się sytuację i warunki, w jakich będzie się odbywało zabezpieczenie techniczne i tyłowe WLA oraz ze względu na brak czasu do jego organizacji, podstawową metodą pracy będzie metoda pracy równoległej.

Praca metodą równoległą prowadzona jednocześnie przez kilka szczebli dowodzenia pozwala podwładnym rozpocząć pracę nad wypracowaniem decyzji do zabezpieczenia działań bojowych na podstawie wstępnego zarządzenia bojowego. Począwszy od otrzymania zarządze-

nia wstępnego poprzez równoległą realizację przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych, poszczególne szczeble dowodzenia będą systematycznie informowane przez szczeble nadrzędne o sytuacji i charakterze przyszłych działań.

Sukcesywnie również będą przekazywane zarządzenia specjalistyczne dotyczące przedsięwzięć przygotowawczych, które należy wykonywać niezwłocznie oraz dane niezbędne do podjęcia decyzji w miarę zwiazywania przez dowódcę, specjalistów problemów planistyczno-organizacyjnych, nie czekając na zakończenie między innymi planowania zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych.

Metoda pracy kolejnej polega na tym, że dowódcy i sztaby podległych wojsk przystępują do pracy nad wypracowaniem decyzji, a w tym i planowania zabezpieczenia technicznego i tyłowego po zakończeniu tej pracy w sztabie nadrzędnym.^{1/}

Metoda kolejnej pracy ma wiele zalet, ~~ale~~ jej stosowanie będzie możliwe jedynie wtedy, gdy czasu jest dużo, na co w zasadzie nie można liczyć w działaniach bojowych.

Charakter dowodzenia bowiem zależy od warunków sytuacji. Jest oczywiste, że nie wolno jednakowymi metodami i w jednakowej kolejności dowodzić wojskami w różnych warunkach.

W procesie organizacji i realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego WLA metodą pracy dowódców powinny zmierzać w kierunku stworzenia podwładnym dogodnych warunków do realizacji zadań przez postawienie im dłuższego okresu /więcej czasu/ do przygotowania działań bojowych.

Dowodzenie tyłami lotnictwa WLA może być realizowane różnymi sposobami zależnymi od zaistniałej sytuacji, jednak najczęściej będą stosowane:

1/ Regulamin służby sztabów w polu. Wyd. ASG WP, W-wa str. 9-10

- bezpośredni osobisty kontakt przełożonych z podwładnymi;
- kontakt przełożonych z podwładnymi z wykorzystaniem technicznych środków łączności /radio, telefon, telegraf/;
- łączność przełożonych z podwładnymi za pomocą ruchomych środków dowodzenia /przez łączników, przesyłanie poczty itp/;
- kontakt przełożonych z podwładnymi przez upoważnionych przez nich oficerów.

Bezpośredni osobisty kontakt przełożonych z podwładnymi jest najlepszym sposobem dowodzenia. Zapewnia on dokładne postawienie zadań, zachowanie skrytości dowodzenia oraz prowadzenia osobistej kontroli wykonywanych przez podwładnych zadań i udzielenie im w razie potrzeby pomocy.

W toku działań bojowych, w praktyce, żaden z wymienionych sposobów dowodzenia nie będzie występował w czystej formie. Zapewnieniem najlepszych rezultatów dowodzenia tyłami WLA i kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym działań bojowych lotnictwa WLA jest umiejętne stosowanie i łączenie wszystkich wyżej wymienionych sposobów, a szczególnie pierwszego i drugiego.

6.6. Siły i środki wykorzystywane do kierowania procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego lotnictwa wojsk lotniczych armii.

Ciągłe i właściwe dowodzenie tyłami i kierowanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym w dużym stopniu będzie zależało od jakości i ilości będących w dyspozycji środków dowodzenia.

W procesie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym WLA środki dowodzenia powinny zapewnić:

- stałą łączność przełożonych z podwładnymi na każdym szczeblu kierowania /dowodzenia/;
- możliwość składania meldunków;

- w każdych warunkach przy **nieznaczącej** zmianie w systemie łączności- bezpośrednią i okrężną łączność z podwładnymi i przełożonymi;

- tajność dowodzenia;

- pełne warunki do scentralizowanego i zdecentralizowanego dowodzenia podwładnymi.

Do dowodzenia tyłami WLA i kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym lotnictwa WLA są wykorzystywane środki łączności radiowej, radioliniowej, radiotelefonicznej i przewodowej oraz poczty polowej i łączników.

Najczęściej wykorzystywanym rodzajem łączności będzie łączność radiowa. Łączność radiową w relacji dowódca oraz sztab pśb, dowódca bmz ze sztabem WLA utrzymuje się w sieci radiowej za pomocą stacji KF. Natomiast w relacji dowódca pśb eskadry śmigłowców pśb poprzez radiostacje KF/UKF.

Podczas przebazowania pśb do rejonów alarmowych lub kolejnych rejonów bazowania w celu zapewnienia sprawnego kierowania przemieszczeniem rzutów zabezpieczenia naziemnego organizuje się łączność z wykorzystaniem posiadanych środków dowodzenia w pśb.

W toku przemieszczania rzutów zabezpieczenia naziemnego do rejonów wyjściowych będą funkcjonowały te same środki radiowe i wykorzystywany będzie system łączności organów zabezpieczenia drogowego armii i frontu /KSKRW, KKRW/, wykorzystywanie zorganizowanego przestrzennego systemu radio-telefonicznego poprzez włączenie się za pomocą radiotelefonu K-1 w garnizonowy system łączności radio-telefonicznej, wykorzystanie sieci radiowej dowodzenia powietrznego przez prowadzenie ciągłego nasłuchu na częstotliwości kanału pierwszego, co w warunkach utraty łączności umożliwi nawiązanie jej z wysłanym śmigłowcem - powietrznym punktem dowodzenia /PPD-3/ wyposażonym w środki dowodzenia stosowane w wojskach lądowych, które są w wyposażeniu każdego pododdziału śmigłowców, a przeznaczone

czonw dla dowódcy armii /PPD-3/ i dowódców ZT /PPD-2/ do zapewnienia łączności w czasie dowodzenia wojskami z powietrza.

Zasadniczym punktem dowodzenia w tym okresie dla maszerujących rzutów zabezpieczenia naziemnego pśb będzie DWLA, a dla bmz BMZ A. Natomiast bezpośrednio kierowanie rzutami zabezpieczenia naziemnego sprawować będą dowódcy ogólnowojskowi, w ugrupowaniu których będą przemieszczane poszczególne rzuty zabezpieczenia naziemnego pśb i eśrTZT.

Do tego celu w każdym rzucie należy wydzielić radiostację R-107 do łączności z dowódcą danego ugrupowania marszowego wojsk lądowych.

Do organizacji łączności na lądowiskach oraz wewnątrz rzutu zabezpieczenia naziemnego wykorzystywane będą radiotelefony typu L-2422 i L-4422. Ponadto na lądowiskach organizowana będzie sieć łączności przewodowej.

Łączność z-rejonem bazowania pśb będzie organizował sztab DWLA z wykorzystaniem środków przewodowo-radiowych, wykorzystując do tego radiolinię R-405 zamontowaną w RWŁ-1 jako stację końcową.

Jeżeli sytuacja i zaistniałe warunki nie pozwolą na wykorzystanie wyżej wymienionych sposobów nawiązywania łączności, zapewnienie właściwego obiegu informacji może odbywać się za pomocą ruchomych środków dowodzenia /śmigłowiec, samochód, motocykl/ za pośrednictwem upoważnionego oficera. Stroną dodatnią powyższego sposobu jest to, że umożliwia on wymianę informacji niezależnie od formy ujęcia /rozkaz, zarządzenie, plan, mapa, szkic/.

Ujemną stroną natomiast jest długi okres czasu przekazywania informacji zainteresowanym adresatom.

Zakończenie

W opracowaniu uwzględniono wnioski z przeprowadzonych sympozjów naukowych i ćwiczeń. Sugerują one, że dążąc do zapewnienia ciągłości zaopatrywania ^{WLF} ~~kol~~ w środki materiałowe oraz właściwego dowodzenia tyłami i kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym lotnictwa WLA konieczne jest wprowadzenie zmian do obowiązującego systemu zaopatrywania lotnictwa WLA. Właściwe zmiany w systemie zaopatrywania tego lotnictwa i sposób funkcjonowania poszczególnych elementów w nowym systemie przedstawiono w opracowaniu. Wydaje się, że zawarta w opracowaniu propozycja podporządkowania jego elementów i wykorzystania, a szczególnie batalionu materiałowego zaopatrywania WLF, jest korzystna i realna. Wybrana ona została z wielu możliwych wariantów, a za wybranym przemawia wiele opisanych w treści opracowania realiów.

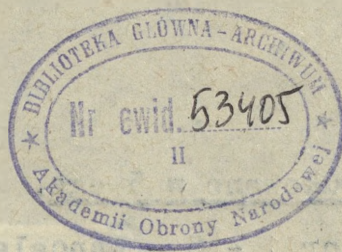
Literatura

1. Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL cz.I 1985r.
2. Album etatów ćwiczebnych. Wyd.DWL - 1986r.
3. Zabezpieczenie techniczno-tyłowe oddziałów LWL.
Wyd.ASG WP - 1985r.
4. Kierowanie systemem zabezpieczenia tyłowego LWL.
Wyd.ASG WP - 1980r.
5. Taktyka lotnictwa wojsk lądowych - Podręcznik
Wyd.DWL - 1983r.
6. Materiały korespondencyjnego sympozjum taktyczno-tyłowego
na temat: "Zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa wojsk
lądowych". Wyd.Sztab Głównego Kwatermistrzostwa WP. Służby
Techniczne i Zaopatrzenia. DWL, Poznań 1982r.
7. Rekomendacja Sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych Układu
Warszawskiego w zakresie zastosowania bojowego i zabezpie-
czenia LWL. Pismo GZSzbWP - PF-675 z 7.09.1983r.Wyd.ASG WP,
Warszawa 1983r.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz.nr 1 - 5 - **Biblioteka DZS.**

Wyk.płk Mańkowski
Druk.M.E.dn.1988.04.20
Nr ks.masz.PF 72/WL.

Prot. 616/27.09.2000

Maigonzata Dniev dia

Dn-

23. 10. 2000